

JUSTITSMINISTERIET
Direktoratet for Kriminalforsorgen
Klientkontoret

5 års redegørelse om prøveløsladelse
i medfør af straffelovens § 40 a
”noget for noget” ordningen

1. Indledning	3
2. Reglerne	3
3. Baggrund og formål	4
4. Faser og aktiviteter	5
5. Praksis på udvalgte områder	6
• Hvilken indsats kan begrunde en tilladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1.....	6
• Prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2.....	9
• Kriminelt mønster	9
• Verserende sager	11
• Arbejde/uddannelse som forudsætning for løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2	11
• Kan indsatte, der opfylder betingelserne for løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, prøveløslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 1?.....	12
• Opfylder ikke fuldt ud betingelserne for løsladelse hverken efter § 40 a, stk. 1 nr. 1 eller efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, men alligevel tilladelse efter en samlet vurdering	12
• Kriminalitetens art.....	13
a. Grov personfarlig kriminalitet mod en sagesløs person	13
b. Sædelighedskriminalitet mod børn	16
c. Alvorlig kriminalitet i trafikken	17
d. Våbenkriminalitet.....	21
e. Afslag på prøveløsladelse i medfør af nr. 1 grundet kriminalitetens art - uanset den indsatte har ydet en særlig indsats.....	22
• Langtidsindsatte	23
• Rockerrelaterede	25
• Dømte fra Grønland og Færøerne:	25
• Ej mødt i overensstemmelse med tilsigelsen	26
• Adfærd under afsoningen.....	27
• Vurderingen af recidivrisikoen	31
• Betydningen af anklagemyndighedens udtalelse i sagen.....	33
• Udførelse af ulønnet samfundstjeneste som vilkår for prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.....	36
• Vilkårsfastsættelsen i forbindelse med prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2.....	37
6. Indberettede sager	38
7. § 40 a løsladtes recidiv	43
8. Delegation af kompetence.....	43

1. Indledning

Denne redegørelse er en samlet redegørelse om ”noget for noget” ordningen i perioden fra den 1. april 2004 til den 31. december 2008, det vil sige i de første ca. 5 år, ordningen har været i kraft.

Redegørelsen indeholder en samlet beskrivelse af praksis for prøveløsladelse efter ”noget for noget” ordningen. Det er således ikke længere nødvendigt at læse de 4 tidligere udsendte redegørelser for at få det fulde kendskab til praksis på området.

Som noget nyt er den del af redegørelsen, der omhandler fakta om ”noget for noget” ordningen, udskilt som et særligt bilag, som vedlægges.

Da der på nuværende tidspunkt foreligger en grundig beskrivelse af praksis for prøveløsladelse efter ”noget for noget” ordningen, er denne samlede redegørelse planlagt som værende den sidste i rækken af redegørelser.

2. Reglerne

Den 1. april 2004 trådte straffelovens § 40 a i kraft.

Efter straffelovens § 40 a kan visse kategorier af dømte – ud over de i § 38, stk. 2, nævnte tilfælde – prøveløslades, når halvdelen af straffetiden, dog mindst 4 måneder er udstået, hvis hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale imod det.

Efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan prøveløsladelse for det første finde sted, hvis den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet.

En særlig indsats kan ifølge lovbemærkningerne f.eks. bestå i, at den indsatte under fængselsopholdet gennemfører et relevant uddannelsesforløb eller deltager i afvænningsbehandling for et eventuelt alkohol- eller stofmisbrug eller i et særligt adfærdskorrigerende program. Som eksempler på behandlingsprogrammer kan nævnes Cognitive Skills, Samtaler om Kriminalitet, Vredesprogrammet (Anger Management), ophold på behandlingsafdeling for stofmisbrugere eller kontraktsafdeling eller placering i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 i en behandlingsinstitution for stof- eller alkoholmisbrugere.

Efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, kan prøveløsladelse for det andet finde sted i tilfælde, hvor den indsattes forhold samlet set taler for, at det er unødvendigt, at den pågældende afsoner resten af straffen i fængsel, hvis der i stedet fastsættes vilkår om samfundstjeneste.

Det vil dreje sig om indsatte, som typisk har gode og stabile personlige forhold og et godt socialt netværk, er uden misbrugsproblemer og hvis forbrydelse ikke er udtryk for et kriminelt mønster.

Efter straffelovens § 40 a er det en betingelse, at hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale imod løsladelse.

Ordningen vedrørende tidlig prøveløsladelse kan som udgangspunkt anvendes, uanset hvilken kriminalitet den indsatte er dømt for. Over for indsatte, der afsoner straffe for de groveste forbrydelser, bør der imidlertid ifølge lovbemærkningerne udvises meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse. For personer, der har begået grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret

kriminalitet (f.eks. rockerkriminalitet), vil hensynet til retshåndhævelsen således normalt tale imod løsladelse efter § 40 a. (varsomhedsområdet).

Inden der træffes afgørelse om løsladelse på prøve i medfør af straffelovens § 40 a af indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet, herunder forsætlig brandstiftelse eller anden almenfarlig forbrydelse, grovere volds - eller sædelighedsforbrydelse, berigelsesforbrydelse forbundet med vold eller trussel om vold eller i øvrigt lovovertrædelser af særlig grov eller professionel karakter, indhentes en udtalelse fra anklagemyndigheden. Høringen omfatter samme kriminalitetstyper, (men ikke samme situationer), som anklagemyndigheden skal høres om, inden der træffes afgørelse om udgang. Høringen skal således også foretages, selvom den indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet mv., har været på fri fod mellem dom og strafudståelse. Det præciseres, at indsatte, der er dømt for berigelseskriminalitet af særlig grov karakter (straffelovens §§ 286 og 289), er omfattet af høringsreglen. Høringen foretages blandt andet med henblik på, at anklagemyndigheden kan få lejlighed til at udtale sig om, hvorvidt hensynet til retshåndhævelsen efter anklagemyndighedens vurdering taler imod prøveløsladelse.

Det kan i den forbindelse oplyses, at såfremt den indsatte er dømt i byretten, er det den relevante politidirektør, der skal høres. Er den indsatte dømt i landsretten, er det den relevante statsadvokat, der skal høres, mens det er Rigsadvokaten, der skal høres, hvis den indsatte er dømt i Højesteret.

Der stilles krav om, at det er en jurist eller politiinspektøren/vicepolitiinspektøren, der udtaler sig i sagen.

Det kan endvidere oplyses, at Rigsadvokaten ved brev af 30. juni 2008 har henledt politikredsens og statsadvokaternes opmærksomhed på 14 dages svarfristen for høringssvar i sager om prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a.

Der stilles endvidere krav til den indsattes afsoningsforløb. Ved prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 er der krav om, at den indsatte ikke må have udvist en negativ eller kriminel adfærd i fængslet, f.eks. begået vold, fremsat trusler mod fængselsfunktionærer eller medindsatte eller solgt narkotika eller andre ulovlige stoffer i fængslet. Med udtrykket "negativ adfærd" tænkes på tilfælde, hvor den indsatte på trods af deltagelse i et behandlings- eller uddannelsesforløb (fortsat) udviser en adfærd, der er uforenelig med de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i fængslet. Ved prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 er der krav om, at den indsattes afsoningsforløb i det væsentlige skal have været problemfrit, det vil sige, at den indsatte ikke for eksempel flere gange er udeblevet fra udgang eller har begået kriminalitet under afsoningen eller alvorligt har chikaneret fængselspersonalet eller andre indsatte.

Det er i forarbejderne forudsat, at vurderingen af risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet foretages efter samme kriterier, som gælder i forbindelse med prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2. Det er således en forudsætning for prøveløsladelse efter § 40 a, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet skønnes at være ringe.

3. Baggrund og formål

Baggrunden for "noget for noget" ordningen er et ønske om at belønne indsatte, der under og efter afsoningen gør en særlig indsats for at undgå fornyet kriminalitet, frigøre sig fra et narkotikamisbrug eller andre misbrugsproblemer.

Formålet med "noget for noget" er at udbygge behandlingsindsatsen over for de indsatte med henblik på at forebygge tilbagefald til ny kriminalitet.

Loven indebærer ifølge forarbejderne, at der frigøres nogle fængselspladser, som kan anvendes til nedbringelse af ventetiden på at komme til afsoning og til at håndtere tilgangen af straf, der skal afsones i de kommende år.

4. Faser og aktiviteter

- Behandlingen af sager om løsladelse på prøve i medfør af § 40 a foregår på elektronisk grundlag i Klientsystemet. I Direktoratet for Kriminalforsorgen vil der dog fortsat indtil videre være behov for herudover at behandle sagerne i papirform.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen fører en løbende kontrol med antallet af sager, karakteren heraf m.v. Kontrollen foregår på grundlag af oplysninger fra Klientsystemet, hvor sagsbehandlingen som ovenfor nævnt foregår.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen har i 2004 ved flere lejligheder over for Kriminalforsorgens institutioner redegjort for regler og praksis for prøveløsladelse i medfør af § 40 a. Der henvises til redegørelsen af 23. maj 2005.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har endvidere i 2005 ved flere lejligheder redegjort for regler og praksis overfor anklagemyndigheden. Der henvises til redegørelsen af 22. april 2006.

- Justitsministeriet sendte den 26. maj 2005 Direktoratet for Kriminalforsorgens redegørelse af 23. maj 2005 om prøveløsladelse af dømte i medfør af straffelovens § 40 a i perioden fra den 1. april 2004 til den 31. marts 2005 til Folketingets Retsudvalg.

Direktoratet for Kriminalforsorgen sendte den 2. juni 2005 samme redegørelse til alle kriminalforsorgens institutioner og anklagemyndigheden til orientering om praksis m.v.

- Direktoratet for Kriminalforsorgen sendte den 22. april 2006 redegørelsen af samme dato til kriminalforsorgens institutioner og anklagemyndigheden til orientering om praksis mv.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen sendte den 23. juli 2007 redegørelsen af 15. juni 2007 til kriminalforsorgens institutioner og anklagemyndigheden til orientering om praksis mv.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen sendte den 5. september 2008 redegørelsen af 27. august 2008 til kriminalforsorgens institutioner og anklagemyndigheden til orientering om praksis mv.
- Endvidere har Folketingets Ombudsmand modtaget de fire redegørelser til orientering om praksis mv.

5. Praksis på udvalgte områder

Afgørelse om prøveløsladelse i medfør af § 40 a træffes på baggrund af en samlet konkret vurdering, hvori indgår en lang række momenter, herunder hensynet til retshåndhævelsen, kriminalitetens art, straffens længde, afsoningsforløbet, længden af den tid, der resterer til 2/3 af straffen vil være udstået samt anklagemyndighedens udtalelse i sagen.

Prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a finder ikke kun sted lige på halv tid, men også på et tidspunkt mellem ½ tid og 2/3 tid.

I det følgende vil der blive redegjort for praksis på udvalgte områder:

- Hvilken indsats kan begrunde en tilladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1

Som det fremgår af indledningen til denne redegørelse, kan en særlig indsats f.eks. bestå af, at den indsatte under afsoningen deltager i afvænningsbehandling mod misbrug af alkohol og/eller euforiserende stoffer, at den indsatte uddanner sig eller deltager i et behandlingsprogram.

Den indsatte skal som udgangspunkt have ydet en særlig indsats i mindst 4 måneder.

For så vidt angår karakteren af de indsatser, som de indsatte, der er løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, har ydet, henvises endvidere til bilaget til denne redegørelse, der omhandler fakta om "noget for noget" ordningen.

Det kan - for så vidt angår behandling for narkotika- eller alkoholmisbrug - oplyses, at antabusbehandling eller metadonbehandling ikke i sig selv kan begrunde løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, idet der alene er tale om støttemedicin. Der skal herudover være tale om egentlig behandling i form af f.eks. ophold på en af kriminalforsorgens behandlings- eller kontraktafdelinger

Til belysning heraf kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod 3 straffe på i alt 14 måneders fængsel for blandt andet spirituskørsel. Han var tidligere flere gange straffet for ligeartet kriminalitet. Den indsatte mente, at antabusindtagelse var tilstrækkelig behandling. Fængslet var imidlertid ikke enig heri, idet fængslet fandt, at han havde behov for en egentlig behandling henset til hans mange domme for spirituskørsel. Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig med fængslet og meddelte på denne baggrund den indsatte afslag på løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Deltagelse i AA-møder kan heller ikke i sig selv udgøre en sådan særlig indsats, der kan danne grundlag for tidlig prøveløsladelse.

Til belysning heraf kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod 3 straffe på fængsel i henholdsvis 1 år, 9 måneder og 6 måneder for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden. Han var tidligere straffet adskillige gange for ligeartet kriminalitet. Den indsatte havde et mangeårigt massivt alkoholmisbrug, men havde ikke under afsoningen ønsket noget behandlingstilbud. Han havde dog i de sidste 7 måneder deltaget i ugentlige AA-møder.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev meddelt afslag på tidlig løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 og lagde vægt på, at deltagelse i AA-møder under afsoningen ikke kunne siges at have en recidivhæmmende effekt og derfor ikke udgøre en særlig indsats i forhold til principet om "noget for noget".

Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig heri og meddelte den indsatte afslag på tidlig prøveløsladelse navnlig under henvisning til, at deltagelse i AA-møder efter direktoratets opfattelse ikke i sig selv kan udgøre en særlig indsats, som kan begrunde løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Tilsvarende gælder med hensyn til deltagelse i NA møder.

Deltagelse i motivationssamtaler i arresthusene kan heller ikke i sig selv danne grundlag for tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, men vil sammen med egentlig misbrugsbehandling i et fængsel kunne være en tilstrækkelig indsats, også selv om den egentlige misbrugsbehandling ikke har haft en varighed på fulde 4 måneder.

Således meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen afslag på prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en indsat, som kun havde deltaget i motivationssamtaler i et arresthus i ca. 9 måneder.

Deltagelse i behandlingsprogrammer under afsoning i udlandet vil kunne danne grundlag for tidlig løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte således tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en indsat, der blandt andet havde deltaget i 3 Cognitive Skills kurser under afsoningen i England.

Deltagelse i familiebehandling i Familiehuset på Pensionen Engelsborg vil kunne være en tilstrækkelig indsats til løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte i overensstemmelse hermed tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en 19 årig kvindelig indsat, der var anbragt i Familiehuset på Pensionen Engelsborg i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 med henblik på familiebehandling. Indsatte, der var idømt fængsel i 1 år og 6 måneder for grov narkotikakriminalitet, var enlig mor til en søn på 1 ½ år. Fængslet vurderede, at det var recidivhæmmende, at den indsatte lærte at sætte barnets behov forud for egne behov. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod løsladelsen, der skete på vilkår af 2 års prøvetid, 12 måneders tilsyn samt fortsat tilknytning til Familiehuset.

Derimod vil arbejde inden for institutionens arbejds- eller økonomidrift, dvs. blandt andet bygningsvedligeholdelse, gangmandstjeneste og produktionsvirksomhed typisk ikke udgøre en sådan særlig indsats med henblik på at kvalificere sig til en kriminalitetsfri tilværelse, som efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, er nødvendig for at opfylde betingelserne for tidlig prøveløsladelse. Dette fremgår af løsladelsesvejledningens punkt 30.

I overensstemmelse hermed meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen afslag på prøveløsladelse i medfør § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en indsat, der mente, at han ved at passe sit arbejde i fængslet havde gjort en særlig indsats. Derimod fandt fængslet og Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte havde et misbrug af såvel alkohol som euforiserende stoffer, hvilket den indsatte imidlertid ikke var enig i, hvorfor han ikke ønskede at gå i behandling herfor.

Det vil endvidere kunne forekomme, at den indsatte skal yde mere end en indsats for at kunne blive løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Som eksempel kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod i alt 3 straffe på tilsammen 7 år, 7 måneder og 30 dage for navnlig overtrædelse af straffelovens § 191. Den indsatte havde under afsoningen deltaget i Cognitive Skills, der varede i 2 måneder. Herudover havde han i 2 måneder været i gang med en uddannelse på Teknisk Skole. Anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til kriminalitetens alvorlige karakter.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig prøveløsladelse på afgørelses-tidspunktet, men tillod prøveløsladelse ca. 2 måneder senere.

Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på kriminalitetens alvorlige karakter, straffens længde, den lange resterende straffetid (der resterede ca. 12 måneder til 2/3 tid på afgørelsestidspunktet) samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse. Direktoratet fandt således, at den indsatte udover gennemførelsen af Det Kognitive Færdighedsprogram, skulle have været i gang med en uddannelse i længere tid, før løsladelse kunne komme på tale.

Flere indsatser der tilsammen har en varighed på mindst 4 måneder

Der er ikke krav om, at den enkelte indsats skal have en varighed på 4 måneder eller derover. Det vil være tilstrækkeligt, hvis flere indsatser tilsammen har haft en varighed på 4 måneder eller mere. Til belysning heraf kan følgende sag nævnes:

Den indsatte havde under afsoningen deltaget i 12 ugers narkotikabehandling, ligesom han i 2 måneder havde deltaget i et undervisningsforløb. Selv om hver enkelt indsats ikke havde haft en varighed på 4 måneder, havde de dog tilsammen haft en varighed på mindst 4 måneder, hvorfor den indsatte blev meddelt tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af, at den pågældende skulle fortsætte den påbegyndte uddannelse samt undergive sig narkotikabehandling, såfremt tilsynsmyndigheden måtte finde det nødvendigt.

Ikke bestået eksamen

Hvis den indsatte under afsoningen har deltaget i et undervisningsforløb, men ikke består eksamen, vil der som udgangspunkt ikke ske løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1. Som eksempel herpå kan nævnes følgende sag:

Den indsatte havde under afsoningen været selvstuderende, men bestod ikke eksamen. Den indsatte havde ikke mulighed for at gå til reeksamen. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt på denne baggrund, at den indsatte ikke havde ydet en tilstrækkelig særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, hvorfor han blev meddelt afslag på tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Udgangspunktet, hvorefter der ikke kan ske prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 til indsatte, der ikke består eksamen, kan imidlertid fraviges, såfremt det konkret vurderes, at den indsatte har arbejdet seriøst med studierne, men til trods herfor ikke består eksamen.

Svigtende indsats

Det beror på en konkret vurdering, om svigt i den indsats, som den indsatte har ydet under afsoningen, får konsekvenser for afgørelsen om prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Hvis den indsatte under afsoningen har deltaget i et undervisningsforløb, men har haft meget fravær, vil der som regel ikke ske løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1. Nedenstående sag illustrerer dette:

Den indsatte havde i knap et år haft tilladelse til frigang til uddannelse. Skolen havde imidlertid meddelt den indsatte en advarsel på grund af for stort fravær. Den indsatte havde i en 8 måneders periode haft 129 fraværstimer, hvilket normalt ville betyde, at eleven bliver bortvist fra skolen. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at han ikke havde gjort en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet på grund af svigtende fremmøde på uddannelsesinstitutionen.

Som et andet eksempel kan nævnes en sag, hvor den indsatte under afsoningen havde deltaget i undervisning i form af frigang fra fængslet. Statsfængslet tilbagekaldte imidlertid hans frigangstilladelse på grund af gentagne misbrug heraf. Dette misbrug kunne indikere, at han heller ikke ville kunne overholde et vilkår om at fortsætte uddannelsen i forbindelse med en løsladelse, hvorfor han blev meddelt afslag på tidlig løsladelse.

Som eksempel, hvor svigt i indsatsen ikke fik konsekvenser, kan nævnes følgende sag: Den indsatte, der var 1. gangs afsoner og i alkoholistbehandling på fængslet, var en enkelt gang faldet i og havde drukket alkohol i forbindelse med en fødselsdag. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen om tilladelse til prøveløsladelse vægt på, at det ikke er ualmindeligt, at misbrugere falder i, og at dette kun var sket en enkelt gang. Løsladelsen skete bl.a. på vilkår af fortsat alkoholistbehandling.

- Prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2

De indsatte, som er løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, opfyldte typisk disse betingelser:

1. gangs straffet /1.gangsafsoner
2. gode boligforhold
3. arbejde eller uddannelse ved løsladelsen
4. gode familiemæssige og sociale forhold
5. ingen misbrugsproblemer
6. en i det væsentlige problemfri afsoning
7. ringe recidivrisiko

- Kriminelt mønster

Det er en forudsætning for prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, at den indsattes forbrydelse ikke er udtryk for et kriminelt mønster. Såfremt den indsatte er 1. gangs straffet, vil der som hovedregel ikke være tale om et kriminelt mønster. Dette gælder, uanset hvor mange kriminelle forhold den pågældende er dømt for. Til illustration heraf kan nævnes en sag, hvor en 1. gangs straffet indsat blev meddelt tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, uanset han udstod straf af fængsel i 2 år for 68 forhold af tyveri og hæleri, begået over en periode på knapt 3 år.

Det vil derimod som hovedregel blive betragtet som et kriminelt mønster, hvis den indsatte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet af ikke uvæsentlig betydning.

Det beror i øvrigt på en konkret vurdering, i hvilket omfang og hvor længe en forstraf vil blive tillagt negativ vægt og dermed være medvirkende til, at der foreligger et kriminelt mønster. I denne vurdering indgår navnlig kriminalitetens art, antallet og karakteren af forstraffe og anklagemyndighedens udtalelse i sagen.

Som eksempler, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har givet tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, uanset de indsatte tidligere var straffet, kan nævnes følgende sager:

1. Den indsatte udstod 1½ års fængsel for bedrageri. En 7 år gammel forstraf på 5 måneders betinget fængsel ligeledes for bedrageri blev ikke tillagt negativ vægt, og den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2.

2. Den 20 årige indsatte udstod fængsel i 1 år for forsøg på røveri, begået i august 2005 samt fængsel i 30 dage for dokumentfalsk, begået i september 06. Sidstnævnte kriminalitet blev begået ca. 7 måneder efter, at der var afsagt dom i 1. instans for røveriforsøget. Den pågældende var i øvrigt ikke straffet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt ikke, at der forelå et egentligt kriminelt mønster og lagde ved afgørelsen om tilladelse tillige vægt på, at den pågældende var ung og burde have en chance til. Statsadvokaten havde ikke udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

3. Den indsatte udstod fængsel i 4 måneder for overtrædelse af fyrværkeriloven og toldloven idømt i maj måned 2006 samt fængsel i 1 år og 2 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191 begået i juni måned 2006 og pådømt i august måned 2006. En tidligere dom lå 25 år tilbage i tiden. Politiet udtalte sig ikke imod tidlig løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte tilladelse til prøveløsladelse, selv om den pågældende 2 gange med kort tids mellemrum var idømt fængselsstraffe. Direktoratet lagde vægt på, at det var tilfældigt, at der blev tale om 2 domme og ikke kun én dom, samt at politiet var positive med hensyn til tidlig løsladelse.

4. Den indsatte udstod fængsel i 2 år for berigelseskriminalitet. Hun var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Således var hun i 1996 idømt ubetinget fængsel i 8 måneder og i 2003 betinget fængsel 1 år og 6 måneder. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse.

Ved afgørelsen lagde Direktoratet for Kriminalforsorgen vægt på, at den tidligere ubetingede straf lå 10 år tilbage i tiden, at straffen idømt i 2003 alene var en betinget straf, og at der udelukkende var tale om berigelseskriminalitet. Hertil kom anklagemyndighedens positive udtalelse i sagen.

5. Den pågældende udstod 2 straffe på fængsel i henholdsvis 3 år og 6 måneder og 3 år for overtrædelse af toldloven begået i 2003. Han var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Således var han i 1999 blevet løsladt på prøve efter udståelse af fængsel i 3 år. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte *efter omstændighederne* tilladelse til tidlig prøveløsladelse. Ved afgørelsen blev der lagt vægt på, at den indsatte havde gjort meget for at rette op på sin tilværelse, at hans søn havde massive problemer, som kunne afhjælpes ved at den indsatte blev løsladt før tid, samt at politiet var positive med hensyn til tidlig løsladelse.

Som eksempler, hvor Direktoratet for kriminalforsorgen har meddelt afslag på tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 under henvisning til, at der foreligger et kriminelt mønster kan følgende sager nævnes:

1. Den indsatte, som udstod fængsel i 2 år og 10 måneder for grov narkotikakriminalitet, blev meddelt afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, da han godt 3 år tidligere var blevet løsladt på prøve efter udståelse af fængsel i 7 år, ligeledes for grov narkotikakriminalitet. Den nu pådømte kriminalitet var begået i prøvetiden.

2. Den indsatte, som udstod fængsel i 3 år for indsmugling af euforiserende stoffer fra udlandet til Danmark, blev meddelt afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, under henvisning til, at han knapt 3 år tidligere var blevet løsladt på prøve efter udståelse af fængsel i 4 måneder for menneskesmugling.

3. Den indsatte udstod 2 års fængsel for grov narkotikakriminalitet. Han var to gange tidligere dømt for ligeartet kriminalitet. Således var han i 1990 idømt fængsel i 3 år og 6 måneder og i 1995 fængsel i 4 år. Fængslet indstillede, at den indsatte blev meddelt afslag på prøveløsladelse, hvorfor der ikke var foretaget politihøring.

Selvom forstraffene lå henholdsvis 17 år og 12 år tilbage i tiden, fandt Direktoratet for Kriminalforsorgen, at der forelå et kriminelt mønster henset til kriminalitetens alvorlige art, straffenes længde og det samlede antal af straffe.

4. Den indsatte udstod 8 måneders fængsel for vold. Han var 2 gange tidligere straffet for vold. Således var han i 1998 idømt en betinget dom med udsat straffastsættelse og i 2002 idømt en betinget dom på 40 dages fængsel. Anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til arten af nuværende og tidligere kriminalitet.

Selvom den pågældende således var førstegangsaforsoner, fandt Direktoratet for Kriminalforsorgen, at der forelå et kriminelt mønster henset til det samlede antal af straffe og kriminalitetens art.

5. Den indsatte udstod 4 års fængsel og 3 års fængsel for berigelseskriminalitet. Han var 3 gange tidligere dømt for ligeartet kriminalitet. Således var han i 1996 idømt fængsel i 1 år og 6 måneder, i 1997 ligeledes fængsel i 1 år og 6 måneder og i 1998 fængsel i 2 år og 6 måneder. Fængslet indstillede, at den indsatte blev meddelt afslag på prøveløsladelse, hvorfor der ikke var foretaget politihøring.

Selvom den pågældende ikke udstod straf for personfarlig kriminalitet, fandt Direktoratet for Kriminalforsorgen, at antallet af straffe sammenholdt med længden af straffene medførte, at der var tale om et kriminelt mønster.

- Verserende sager

Det har forekommet, at indsatte, der er dømt for økonomisk kriminalitet, på tidspunktet for udståelse af halvdelen af straffen, har verserende sager for økonomisk kriminalitet. Spørgsmålet i disse sager har været, om de indsatte kunne siges at have "gode personlige forhold", når der verserede en straffesag mod dem. Fælles for sagerne har været, at der var tale om førstegangsstraffede eller førstegangsaforsonere med korte betingede domme bag sig, og som i øvrigt opfyldte betingelserne for prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2. I alle sager drejede den verserende sag sig om forhold, der var begået *inden* der var afsagt dom i den sag, den pågældende var i gang med at afsone, og hvor det var anklagemyndigheden, der havde besluttet at udskille en del af sagen til senere pådømmelse. Direktoratet har i disse sager givet den indsatte tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, idet det ikke skulle komme den indsatte til skade, at anklagemyndigheden havde besluttet at udskille en del af sagen til senere pådømmelse.

Såfremt den verserende sag imidlertid drejer sig om kriminalitet, som er begået *efter* afsigelsen af den dom, den indsatte aktuelt afsone, vil der som udgangspunkt være tale om et kriminelt mønster, der taler imod tidlig løsladelse.

- Arbejde/uddannelse som forudsætning for løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2

I sager om prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 stilles der som *udgangspunkt* krav om, at den indsatte har et arbejde eller er i gang med en uddannelse ved løsladelsen.

Det vil bero på en konkret vurdering af hver enkelt sag, om dette moment skal være opfyldt. Ved vurderingen heraf indgår, om arbejde eller uddannelse kan siges at have en recidivhæmmende effekt. Skønnes arbejde eller uddannelse at have en recidivhæmmende effekt, vil der typisk blive stillet krav herom som forudsætning for løsladelse. Dette gælder dog ikke, hvis den indsatte er helbredsbetings uarbejdsdygtig eller modtager pension/efterløn.

Som eksempel, hvor der ikke blev stillet krav om arbejde/uddannelse som forudsætning for løsladelse, kan nævnes følgende tilladelsessag:

Den indsatte udstod fængsel i 2 år for at have smittet en anden person med HIV. Den indsatte var 1. gangs straffet, havde en videregående uddannelse, arbejdede op til indsættelsen som gymnasielærer, var uden misbrugsproblemer, ligesom han havde haft et i det væsentlige problemfrit afsoningsforløb. Den indsatte havde bolig, samlever samt mange gode venner og bekendte. Han havde ikke et konkret arbejdstilbud ved løsladelsen, men var henvist til at leve af kontanthjælp.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 uden krav om arbejde ved løsladelsen, idet direktoratet vurderede, at recidivrisikoen var ringe.

Som eksempel på en sag, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen stillede krav om arbejde som forudsætning for prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod fængsel i 10 måneder for navnlig grov narkotikakriminalitet. Som årsag til kriminaliteten oplyste den indsatte, at han var økonomisk presset. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt, at arbejde havde en recidivhæmmende effekt, hvorfor der blev stillet krav herom som forudsætning for løsladelse.

- Kan indsatte, der opfylder betingelserne for løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, prøveløslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 1?

Det forekommer, at indsatte med gode personlige forhold i stedet for løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 ønsker sig løsladt i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 med henblik på at undgå at skulle afvikle samfundstjeneste.

Om praksis kan det oplyses, at der er meddelt tilladelse til løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 til indsatte med gode personlige forhold, hvis de indsatte forud for indsættelsen var uden beskæftigelse og eventuelt forsørget af kontanthjælp eller har været varetægtsfængslet i sagen og derved heller ikke har været i stand til at skaffe sig beskæftigelse og først under strafudståelsen påbegynder en uddannelse med henblik på at skaffe et nyt indkomstgrundlag.

Omvendt er der sket løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 af en indsat, der først var indstillet til løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 grundet uddannelse under afsoningen, idet den indsatte var i beskæftigelse ved påbegyndelsen af strafudståelsen, ligesom han under strafudståelsen fik ny beskæftigelse.

- Opfylder ikke fuldt ud betingelserne for løsladelse hverken efter § 40 a, stk. 1 nr. 1 eller efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, men alligevel tilladelse efter en samlet vurdering

Det forekommer, at en indsat ikke fuldt ud opfylder betingelserne for at blive løsladt på prøve efter enten § 40 a, stk. 1, nr. 1 eller § 40 a, stk. 1, nr. 2, men hvor den indsatte alligevel meddeles tilladelse til tidlig prøveløsladelse efter en samlet vurdering af alle omstændigheder i sagen. Som eksempel herpå kan nævnes følgende sag:

Den indsatte, der var 1. gangs straffet, udstod fængsel i 1 år for grov narkotikakriminalitet. Den indsatte havde en god økonomi, idet han ejede flere ejendomme, han var gift på 25. år, skulle efter et langt arbejdsliv gå på efterløn ved en evt. løsladelse, ligesom han havde et godt netværk. Endvidere var afsoningen forløbet uden problemer. Han havde et normalt forhold til alkohol, men havde siden 1992 haft et misbrug af rygeheroin og metadon. Den indsatte havde ikke bevæget sig i de almindelige ordinære misbrugskredse, men misbruset bestod af, at en nær ven til den indsatte og den indsatte et par aftener om ugen hyggede sig med stofferne. Familien kendte ikke noget til misbruget. Den indsatte gennemførte imidlertid en metadon-

nedtrapning under indsættelsen og aflagde negative urinprøver. Anklagemyndigheden udtalte sig endvidere ikke imod tidlig løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt ikke, at den indsatte kunne løslades i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, idet han i kraft af sit langvarige stofmisbrug ikke skønnedes at have gode personlige og sociale forhold. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt heller ikke, at den indsatte havde ydet en tilstrækkelig særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, idet metadonnedtrapning ikke i sig selv kan udgøre en særlig indsats efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, ligesom nedtrapningen var sket over en periode på kun 2 ½ måned, hvor indsatsen normalt skal have en varighed på 4 måneder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid - efter en samlet vurdering af momenterne i sagen - den indsatte tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års straffrit liv, 12 måneders tilsyn af kriminalforsorgen, at han, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, skulle undergive sig behandling for narkotikamisbrug, samt at han indtil to tredjedelstidspunktet skulle udføre 30 timers samfundstjeneste. Der resterede på løsladelsestidspunktet 1 ½ måned til to tredjedele af straffetiden ville være udstået.

- Kriminalitetens art

Det er en forudsætning for løsladelse efter § 40 a, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler herimod.

I denne vurdering indgår navnlig kriminalitetens art.

a. Grov personfarlig kriminalitet mod en sagesløs person

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i flere sager givet afslag på tidlig prøveløsladelse under henvisning til, at de indsatte havde begået grov personfarlig kriminalitet mod en sagesløs person enten i offerets eget hjem eller på åben gade og i nogle tilfælde i forening med andre.

Som eksempler herpå kan nævnes følgende afslagssager:

1. Den pågældende udstod fængsel i 12 år for i 1997 at have dræbt sine 2 børn på hhv. 5 og 8 år.

Han var udstationeret til en pension bl.a. med henblik på at tage noget af den praktiske del af landbrugsuddannelsen.

Fængslet indstillede, at indsatte kunne prøveløslades i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, ca. 7 måneder før 2/3 af straffen var udstået på vilkår af 5 års prøve- og tilsynstid, udførelse af samfundstjeneste til 2/3 tid, et betinget psykiatrisk vilkår samt vilkår om ikke at tage ophold på steder, hvor der opholder sig børn under 15 år.

Politimesteren udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til den lange tid, der var gået, siden kriminaliteten blev begået, den indsattes problemfrie afsoning, de restriktive vilkår samt den korte resterende afsoningstid.

Uanset dette meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen afslag på tidlig prøveløsladelse på grund af hensynet til retshåndhævelsen, jf. kriminalitetens meget alvorlige karakter.

2. Den indsatte udstod fængsel i 1 ½ år for grov vold (havde stukket en tilfældig mand med en kniv på åben gade) og fængsel i 4 måneder for vold. Han var flere gange tidligere dømt for vold. Han havde haft et langvarigt alkohol- og stofmisbrug.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, på grund af velgennemført Cognitive Skills samt igangværende uddannelse, på vilkår af 2 års prøvetid, 1 års tilsyn, et betinget narkovilkår, et ubetinget uddannelsesvilkår samt udførelse af samfundstjeneste i 40 timer.

Politimesteren udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse på grund af arten af nuværende kriminalitet og tidligere ligeartede forstraffe.

Direktoratet for Kriminalforsorgen gav afslag alene på grund af kriminalitetens karakter (den tilfældige grove gadevold).

3. Den pågældende udstod fængsel i 9 måneder for blandt andet grov vold (overtrædelse af straffelovens § 245) begået imod forsvarsløse personer ved indtrængen i deres hjem og under anvendelse af våben. Kriminaliteten blev begået i forening med flere meddomfældte. Den indsatte var tidligere (i 2004) idømt en betinget dom for vold.

Fængslet indstillede, at indsatte kunne prøveløslades i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 under henvisning til hans gode personlige forhold. Han var 1. gangs afsoner, uden misbrugsproblemer, havde haft en problemfri afsoning, havde bolig og arbejde ved løsladelsen samt en tæt tilknytning til sine 3 børn, øvrige familie samt omgangskreds.

Statsadvokaten udtalte sig imidlertid imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen, henset til kriminalitetens art og omstændighederne omkring kriminaliteten. Statsadvokaten henviste endvidere til, at den indsatte tidligere var straffet for vold.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på tidlig prøveløsladelse under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen på grund af kriminalitetens art samt omstændighederne omkring kriminaliteten.

4. Den indsatte udstod fængsel i 1 år og 9 måneder for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. 245 mod sit dengang 2 måneder gamle barn. Volden førte til "Shaken Baby syndrom" med deraf følgende risiko for varig hjerneskade. Fængslet indstillede, at den indsatte blev meddelt tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 under henvisning til, at han havde gennemført behandlingsprogrammet Cognitive Skills.

Anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til kriminalitetens karakter.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig prøveløsladelse henset til, at der var tale om grov kriminalitet begået mod et værgeløst offer, som var i hans varetægt, samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

Det forhold, at den indsatte ved en løsladelse skal tage ophold i nærheden af gerningsstedet, har tillige indgået i nogle af afgørelserne.

5. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod fængsel i 1 år og 6 måneder for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 252, ved at have afsikret en håndgranat tæt på beboelse og i overværelse af flere personer.

Fængslet indstillede, at indsatte kunne prøveløslades i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til indsattes gode personlige forhold. Indsatte var 1. gangs afsoner, havde ingen misbrugsproblemer, afsoningen var forløbet problemfrit, han havde bolig og tilbud om arbejdsprøvning ved løsladelsen, ligesom han havde en god kontakt til sin familie.

Politimesteren udtalte sig imidlertid imod tidlig løsladelse af hensyn til retshåndhævelsen på grund af kriminalitetens grovhed.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den pågældende afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 af hensyn til retshåndhævelsen. Direktoratet lagde i denne forbindelse vægt på kriminalitetens alvorlige karakter og at han ville tage ophold i den samme (mindre) by, hvor kriminaliteten blev begået.

6. Den indsatte udstod fængsel i 9 måneder navnlig for overtrædelse af straffelovens §§ 244 og 288. Kriminaliteten var begået i forening med to medgerningsmænd mod en sagesløs person på åben gade. Offeret blev overfaldet i to omgange, hvor han til sidst blev frataget hans

hævekort og pinkode, hvorefter den indsatte og medgerningsmændene nogle timer efter overfaldet hævede i alt 9.000 kr. fra diverse hæveautomater.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde i den forbindelse vægt på, at den indsatte var førstegangsaftøner, var mødt til tiden, skulle bo hjemme, havde mulighed for at starte i et læreforhold, var uden misbrugsproblemer, havde haft en i det væsentlige problemfri afsoning, ligesom han havde et godt netværk.

Anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse blandt andet under henvisning til, at den indsatte var dømt for at have begået et groft gaderøveri i forening med to medgerningsmænd, og at den indsatte nærmest var ophavsmand til overfaldet. Anklagemyndigheden henviste endvidere blandt andet til, at sagen var meget omtalt i medierne, og at gerningsstedet var et mindre samfund, hvorfor det ville være krænkende for retsbevidstheden, såfremt den indsatte blev løsladt før tid.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig løsladelse navnlig af hensyn til retshåndhævelsen grundet kriminalitetens art, herunder at der var tale om et sagesløst offer, at han ville tage ophold i det mindre lokalsamfund, hvor kriminaliteten var begået, samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig løsladelse.

7. Den indsatte udstod fængsel i 3 år og 6 måneder for vold med døden til følge. Han var dømt for forsætligt at have påkørt forurettede, der efter at være ramt af bilens front kom ind under bilen og blev kørt over, rullet og trukket ca. 24 meter efter påkørselsstedet, hvilket bevirkede, at forurettede senere afgik ved døden. Der var tale om nabostridigheder. Den indsatte var førstegangsstraffet, havde bolig, hustru og børn, var uden misbrugsproblemer, afsoningen var forløbet problemfrit, ligesom han afviklede frigang til arbejde. Han havde endvidere under afsoningen været i terapi hos en psykolog som følge af en traumatisk krisetilstand, som blev udløst i forbindelse med dødsulykken. På grund af kriminalitetens alvorlige karakter hørte fængslet anklagemyndigheden om spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse. Statsadvokaten udtalte sig herimod og lagde vægt på hensynet til retshåndhævelsen på grund af sagens særegne karakter.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig løsladelse og lagde vægt på, at hensynet til retshåndhævelsen skønnedes at tale herimod, idet den indsatte var dømt for grov personfarlig kriminalitet samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig løsladelse. Den indsatte skulle ved en eventuel løsladelse endvidere tage ophold tæt på forurettedes familie.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelt tilladelse til tidlig løsladelse, selv om den indsatte var dømt for meget alvorlig kriminalitet. Som eksempler kan nævnes følgende 2 sager:

1. Den 41 årige indsatte udstod fængsel i 7 år og 9 måneder for navnlig vold med døden til følge. Han var 2 gange tidligere straffet for vold. Således var han i 1999 og 2001 idømt fængsel i henholdsvis 30 dage og 40 dage. Den indsatte havde under afsoningen gennemført et behandlingsforløb på ca. 14 måneder for misbrug af alkohol og euforiserende stoffer. Endvidere havde han gennemført behandlingsprogrammet Anger Management. Afsoningen var forløbet problemfrit. Den indsatte skulle ved løsladelsen tage ophold hos sin samlever gennem 20 år, som ikke var misbruger. Parret havde 2 børn på 5 år og 16 år. Det ældste barn var anbragt på en institution, idet han var dømt for røveri. Den indsatte var meddelt tilladelse til udgang hver 14. dag af hensyn til sønnen, som forventedes hjembragt indenfor kort tid. På grund af kriminalitetens grove karakter hørte fængslet anklagemyndigheden om spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse. Statsadvokaten udtalte sig efter omstændighederne ikke herimod. Fængslet indstillede til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte blev meddelt tilladelse til tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 5 års straffrit liv, tilsyn til to tredjedelstid og at han, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det fornødent, skulle

undergive sig en lægelig godkendt behandling mod misbrug af euforiserende stoffer og alkohol.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte *efter omstændighederne* den indsatte tilladelse til tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på de indstillede vilkår samt yderligere på vilkår af, at den indsatte indtil to tredjedelstidspunktet skulle udføre ulønnet samfundstjeneste svarende til ½ time for hver dag, den indsatte blev løsladt, før to tredjedele af straffen var udstået. Dette vilkår blev fastsat for at sikre et pønalt element på grund af kriminalitetens grove karakter. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen vægt på, at den indsatte havde ydet en indsats både med hensyn til sit stof- og alkoholmisbrug og med hensyn til sit temperament. Endvidere lagde Direktoratet for Kriminalforsorgen vægt på, at den indsatte var en ressourcestærk person, som ved en løsladelse fik bedre mulighed for at støtte sin søn. Endelig blev det tillagt vægt, at anklagemyndigheden ikke udtalte sig herimod. Løsladelsen skete godt 1 år før to tredjedelstidspunktet.

2. Den indsatte udstod fængsel i 3 år for navnlig overtrædelse af straffelovens § 245, jf. § 246. Den indsatte var dømt for blandt andet at have slået en sovende mand i hovedet med en fyldt vinflaske. Om baggrunden for kriminaliteten var det oplyst, at den indsattes mangeårige veninde, som havde et alkoholmisbrug og deres fælles kammerat havde været i byen på druktur, og da de kom hjem, generede de ham, hvilket pludselig blev for meget for ham, hvorfor han slog kammeraten i hovedet med vinflasken. Den indsatte, der ikke tidligere var straffet, var rystet over, at han kunne finde på dette. Han var - i modsætning til kammeraten og veninden - ikke påvirket af alkohol på gerningstidspunktet. Han havde ikke længere kontakt til veninden og kammeraten.

Fængslet vurderede, at den indsatte kunne løslades på prøve efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til, at han havde bolig, et godt netværk navnlig i kraft af sin datter og dennes familie, havde indtægt i form af efterløn, ingen misbrugsproblemer ligesom han havde haft en i det væsentlige problemfri afsoning. På grund af kriminalitetens grove karakter blev anklagemyndigheden hørt. Anklagemyndigheden havde ikke indvendinger imod tidlig løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte *efter omstændighederne* den indsatte tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års straffrit liv samt tilsyn og udførelse af ulønnet samfundstjeneste frem til to tredjedelstid. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen vægt på, at den indsatte havde gode sociale forhold, var 1. gangs straffet, uden misbrugsproblemer, alderen på gerningstidspunktet (62 år), at anklagemyndigheden var positiv, samt at der alene var tale om en rykning på ½ år. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde endvidere vægt på, at der ved fastsættelse af vilkåret om samfundstjeneste var sikret et pønalt element.

b. Sædelighedskriminalitet mod børn

Om praksis for prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 af indsatte, der er dømt for seksuelt misbrug af børn, og som har gået til sexologisk/psykiatrisk behandling kan det oplyses, at sagerne klart ligger indenfor varsomhedsområdet, og at hensynet til retshåndhævelsen på grund af kriminalitetens karakter, normalt vil tale imod løsladelse efter § 40 a. På den anden side vil muligheden for tidlig prøveløsladelse kunne motivere de dømte til at gå i sexologisk/psykiatrisk behandling og dermed nedsætte risikoen for tilbagefald til ny ligeartet kriminalitet. Afgørelse om prøveløsladelse træffes på baggrund af en samlet konkret vurdering af alle momenter i sagen, herunder forholdenes antal og varighed, længden af den tid, der resterer til 2/3 af straffen vil være udstået, anklagemyndighedens udtalelse i sagen og barnets alder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en enkelt sag givet tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på forskudt halv tid, under henvisning til, at den indsatte havde gået til sexologisk/psykiatrisk behandling under afsoningen.

Det drejer sig om følgende sag:

Den 1. gangs straffede indsatte var idømt 3 års fængsel for seksuelt misbrug af sin 12 årige datter i en 6 måneders periode. Pågældende havde under afsoningen gået til sexologisk/psykiatrisk behandling og politimesteren udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse. Direktoratet meddelte den indsatte tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på forskudt halv tid, bl.a. på vilkår af fortsat sexologisk/psykiatrisk behandling.

Som eksempler, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har meddelt afslag på tidlig prøveløsladelse til indsatte, der var dømt for seksuelt misbrug af børn, kan nævnes følgende sager:

1. Den indsatte udstod fængsel i 3 år og 6 måneder for over 100 tilfælde af seksuelt misbrug af sin steddatter over en 7 års periode fra hun var 7 år til hun var 14 år. Uanset, at han havde gået til sexologisk/psykiatrisk behandling igennem længere tid, kunne Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke tiltræde fængslets indstilling om prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, på grund af hensynet til retshåndhævelsen. Direktoratet lagde vægt på, at den indsatte igennem meget lang tid havde udsat sin steddatter for særdeles alvorlige sædelighedskrænkelser i langt over hundrede tilfælde, begyndende fra hun var kun 7 år gammel. Af samme grund havde statsadvokaten udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

2. Den indsatte, der udstod fængsel i 3 år for et meget stort antal seksuelle overgreb mod sin datter fra hun var 5 år til hun var 16 år, og som ikke tidligere var straffet, blev – uanset at han havde gået til sexologisk/psykiatrisk behandling - meddelt afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, idet hensynet til retshåndhævelsen talte herimod. Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på det store antal overgreb mod datteren, begået over en 11 årig periode fra hun kun var 5 år gammel, samt at statsadvokaten havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

c. Alvorlig kriminalitet i trafikken

Direktoratet for Kriminalforsorgen har siden indførelsen af ”noget for noget” ordningen i 2004 givet tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a til indsatte, som er dømt for spirituskørsel og uagtsomt manddrab. I midten af 2005 skete der en skærpelse af straffen for særlig hensynsløs kørsel, hvor kørslen resulterer i uagtsomt manddrab

1. Som eksempel, hvor disse skærper bl.a. indgik i Direktoratet for Kriminalforsorgens vurdering af spørgsmålet om prøveløsladelse efter § 40 a, kan nævnes en sag fra 2005, hvor den indsatte udstod fængsel i 2 år for uagtsomt manddrab og spirituskørsel. Den indsatte, der ikke tidligere var straffet, havde under afsoningen ydet en særlig indsats i form af alkoholistbehandling og uddannelse for ikke på ny at begå kriminalitet. På denne baggrund indstillede fængslet til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den pågældende kunne meddeles tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Politimesteren udtalte sig imidlertid imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til hensynet til retsfølelsen. Politimesteren henviste til, at den indsatte havde slået et andet menneske ihjel, hvorfor en tidlig løsladelse ville krænke retsfølelsen dels i befolkningen som sådan, dels i relation til afdødes nære pårørende samt i relation til de andre personer, der var involveret i ulykken.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, idet hensynet til retshåndhævelsen talte herimod. Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på kriminalitetens art, at der for nylig var sket en skærpelse af straffen på dette område, samt at politimesteren havde udtalt sig imod tidlig løsladelse.

Også i 2006 har Direktoratet for Kriminalforsorgen behandlet sager om tidlig løsladelse efter straffelovens § 40 a af indsatte, der er dømt for spirituskørsel eller anden hensynsløs kørsel og uagtsomt manddrab.

2. På linie med 2005 afgørelsen kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod fængsel i 1 år for spirituskørsel og uagtsomt manddrab. Han var tidligere straffet med en bøde og betinget frakendelse af førerretten for spirituskørsel. Den dræbte var passager i bilen og en af indsattes venner.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til den indsattes gode personlige og sociale forhold med bolig, job, godt netværk, ingen misbrugsproblemer og en problemfri afsoning.

Anklagemyndigheden udtalte sig imidlertid imod tidlig løsladelse under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen grundet kriminalitetens grovhed.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig løsladelse og lagde ved afgørelsen vægt på kriminalitetens art, og særligt på at han tidligere var dømt for blandt andet spirituskørsel, sammenholdt med hensynet til retshåndhævelsen, jf. anklagemyndighedens udtalelse.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen i 2006 i 2 tilfælde givet tilladelse til tidlig prøveløsladelse af indsatte, der er dømt for uagtsomt manddrab og spirituskørsel.

1. Den ene sag drejede sig om en indsat, der udstod fængsel i 1 år og 3 måneder for navnlig spirituskørsel og uagtsomt manddrab begået i oktober måned 2003. Den dræbte var indsattes bror.

Den indsatte modtog under varetægtsfængslingen og 6 måneder herefter psykologbehandling med henblik på at få bearbejdet det skete. Endvidere havde indsatte fuldført Cognitive Skills, ligesom han ca. 14 dage inden det forventede løsladelsestidspunkt skulle påbegynde en uddannelse på Teknisk Skole.

Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse og henviste til den hengåede tid, siden kriminaliteten blev begået, at domfældte ikke var varetægtsfængslet på domstidspunktet, samt at domfældtes familie havde opretholdt kontakten med domfældte, uagtet at han ved den kriminelle handling forårsagede sin broders død. Anklagemyndigheden fandt på denne baggrund ikke, at retshåndhævelsen på afgørende måde talte mod en tidlig prøveløsladelse.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års straffrit liv, tilsyn til 2/3 tid, at han, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det fornuddent, skulle undergive sig en lægelig godkendt behandling mod misbrug af alkohol, samt at han fortsatte en før løsladelsen påbegyndt uddannelse på Teknisk Skole.

Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig heri og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at den indsatte havde ydet en særlig indsats i form af psykologbehandling samt gennemførelse af Det Kognitive Færdighedsprogram, at han skulle påbegynde en uddannelse umiddelbart inden løsladelsen samt på det af anklagemyndigheden oplyste. Det var en forudsætning for tilladelsen, at den pågældende blev optaget på Teknisk Skole inden løsladelsen.

2. Den anden sag drejede sig om en indsat, der udstod fængsel i 8 måneder for spirituskørsel og uagtsomt manddrab. Den dræbte var en af indsattes venner. Kriminaliteten blev begået i 2004.

Fængslet indstillede, at indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde vægt på, at han var førstegangsstraffet, havde bolig og job, hustru samt øvrig familie, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit.

Anklagemyndigheden udtalte, at der som udgangspunkt ved domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 53 af retshåndhævelseshensyn ikke bør ske prøveløsladelse, før 2/3 af straffen er udstået. I den konkrete sag ville

anklagemyndigheden dog ikke udtale sig imod tidlig løsladelse og lagde ved denne vurdering vægt på den pågældendes gode personlige forhold samt den forløbne tid, der var gået siden kriminaliteten blev begået (ca. 2 år).

Også i 2007 har Direktoratet for Kriminalforsorgen behandlet sager om tidlig løsladelse efter § 40 a af indsatte, der er dømt for alvorlig kriminalitet i trafikken.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i 2007 meddelt tilladelse til tidlig prøveløsladelse i 2 sager, hvor den indsatte var dømt for henholdsvis spirituskørsel og uagtsomt manddrab samt hensynsløs kørsel og uagtsomt manddrab:

1. Den 1. gangs straffede indsatte udstod fængsel i 1 år og 3 måneder for uagtsomt manddrab begået i alkoholpåvirket tilstand i en stjålet bil. Han var meget påvirket af kriminaliteten og gik til psykolog for at få bearbejdet det passerede. Han havde bolig, arbejde, et godt netværk, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig løsladelse. Den indsatte fik tilladelse til tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års prøvetid samt tilsyn og udførelse af samfundstjeneste indtil to tredjedels tid. Løsladelsen skete godt 2 år efter, at kriminaliteten var begået.

2. Den indsatte, der var 1. gangsafsoner, udstod fængsel i 8 måneder for kørsel uden at have erhvervet kørekort, hensynsløs kørsel og uagtsomt manddrab. Der var tale om kørsel på en strand, hvor forurettede, der var passager i bilen, havde givet den indsatte lov til at køre bilen. Den indsatte mistede imidlertid herredømmet over bilen, hvorved forurettede blev dræbt. Den indsatte havde bolig, et godt netværk, var under uddannelse, uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig løsladelse. Den indsatte fik tilladelse til tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års prøvetid samt tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til to tredjedels tid. Løsladelsen skete godt 2 år efter, kriminaliteten var begået.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen i 2007 også meddelt afslag på tidlig prøveløsladelse til indsatte, der er dømt for alvorlig kriminalitet i trafikken. Som eksempler kan nævnes 2 sager, der drejede sig om henholdsvis hensynsløs kørsel og uagtsomt manddrab samt spirituskørsel og uagtsom legemsbeskadigelse.

1. Det første tilfælde drejede sig om en indsat, der udstod fængsel i 2 år og 3 måneder for hensynsløs kørsel, uagtsomt manddrab og fareforvoldelse. 2 personer blev dræbt og 1 person blev udsat for nærliggende fare for liv eller førlighed som følge af den indsattes uforsvarlige kørsel. Den indsatte var tidligere idømt en bøde for spirituskørsel. Han havde i øvrigt gode personlige og sociale forhold. Således havde han bolig, var under uddannelse, havde et godt og støttende netværk, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Endvidere havde den indsatte under afsoningen ydet en særlig indsats i form af uddannelse.

På grund af kriminalitetens grove karakter blev anklagemyndigheden bedt om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om tidlig løsladelse. Anklagemyndigheden anerkendte, at den indsatte havde ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, og at den indsattes forhold også i øvrigt talte for prøveløsladelse.

Anklagemyndigheden udtalte sig imidlertid imod tidlig løsladelse af hensyn til retshåndhævelsen, dels i befolkningen som sådan, dels hos de afdødes nære pårørende. Anklagemyndigheden lagde i den forbindelse vægt på kriminalitetens art, hvis alvorlige karakter også har fundet udtryk i, at det i forslaget til lov nr. 559 af 24. juni 2005, der trådte i kraft den 26. juni 2005, var tilkendegivet, at der forudsættes en forhøjelse af straffen for særlig hensynsløs kørsel, hvor kørslen resulterer i uagtsomt manddrab. Anklagemyndigheden henviste endvidere

til, at retten ved strafudmålingen havde lagt til grund, at kørslen var sket på særlig hensynsløs måde og under særligt skærpende omstændigheder.

På baggrund af anklagemyndighedens udtalelse ændrede fængslet holdning til spørgsmålet om tidlig løsladelse og indstillede til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte blev meddelt afslag herpå af hensyn til retshåndhævelsen. Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig heri og meddelte, på trods af at den indsatte i øvrigt opfyldte betingelserne for tidlig løsladelse både efter § 40 a, stk. 1 nr. 1 og § 40 a, stk. 1, nr. 2, afslag herpå af hensyn til retshåndhævelsen, jf. kriminalitetens art, straffens længde, og at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig løsladelse.

2. Det andet tilfælde drejede sig om en indsat, der udstod fængsel i 8 måneder for spirituskørsel, uagtsom legemsbeskadigelse og fareforvoldelse. Den indsatte var 1. gangs straffet, havde bolig, var under uddannelse, havde et godt og støttende netværk, var uden misbrugsproblemer og afsoningen var forløbet problemfrit.

Den indsatte kunne ikke huske ulykken, og blev først klar over, at det måtte være ham, der havde ført bilen, da ulykken næste dag blev nævnt i fjernsynet. Han meldte sig selv til politiet. Ved ulykken, der skete midt i København, og som var meget omtalt i medierne, kom en ung kvinde meget alvorligt til skade med varige mén. På grund af kriminalitetens art hørte fængslet anklagemyndigheden om spørgsmålet om tidlig løsladelse. Statsadvokaten udtalte sig herimod og lagde blandt andet vægt på, at den indsatte var dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 med meget alvorlige skader til følge for forurettede samt overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1 ved at have forvoldt nærliggende fare for nogens liv eller førlighed i forbindelse med spirituskørsel med en promille væsentligt over 1. Statsadvokaten fandt derfor, at retshåndhævelsen talte imod tidlig løsladelse.

Fængslet indstillede på trods af anklagemyndighedens negative udtalelse, at den indsatte blev løsladt på prøve efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, idet han opfyldte betingelserne herfor.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid afslag på tidlig løsladelse og lagde ved afgørelsen vægt på, at retshåndhævelsen skønnedes at tale herimod på grund af kriminalitetens karakter og de følger, ulykken havde haft for forurettede, samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse. Kriminaliteten var begået godt 1 ½ år tidligere.

Som eksempel, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har givet tilladelse til tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en indsat, der er dømt for uagtsomt manddrab og spirituskørsel, kan følgende sag fra 2008 nævnes:

Den indsatte udstod fængsel i 2 år og 3 måneder for uagtsomt manddrab, spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Den dræbte var en af indsattes venner, som havde drukket sammen med indsatte før ulykken. Kriminaliteten blev begået i august 2006 og den indsatte havde ikke været varetægtsfængslet i sagen.

Fængslet indstillede, at den 22 årige indsatte kunne prøveløslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års prøvetid, 1 års tilsyn, at han skulle fortsætte behandlingen mod misbrug af alkohol, og at han såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, skulle undergive sig behandling mod misbrug af euforiserende stoffer. Fængslet begrundede indstillingen med at den indsatte, der var førstegangsafsoner, under afsoningen havde deltaget i misbrugsbehandling i ca. 9 måneder, at han havde deltaget i Det kognitive Færdighedsprogram og Prison Smart, at han havde bolig, arbejde, en uproblematisk afsoning samt et godt socialt netværk.

Anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig løsladelse og henviste til, at hensynet til retshåndhævelsen talte herimod, idet der var tale om uagtsomt manddrab forvoldt i forbindelse med spirituskørsel, og at den indsatte var idømt en efter retspraksis betydelig straf, hvilket understregede forholdets grovhed. Anklagemyndigheden bemærkede, at retten ved strafudmålingen har lagt til grund, at kørslen var af usædvanlig grov og hensynsløs karakter. Uagtet den indsattes gode personlige forhold, og at han havde gennemgået et positivt forløb i forbindelse

med afsoningen, var det anklagemyndighedens opfattelse, at hensynet til retshåndhævelsen, dels i befolkningen dels hos afdødes pårørende burde veje tungere end hensynet til, at den indsatte kunne prøveløslades.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte i september 2008 den indsatte tilladelse til tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på de af fængslet indstillede vilkår.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt, at hensynet til retshåndhævelsen, som var det eneste moment, der talte imod en tidlig prøveløsladelse, ikke skulle tillægges afgørende vægt og begrundede dette med, at den indsatte ikke var varetægtsfængslet under sagen, at forurettede selv havde indvilliget i at være i bilen og selv havde drukket sammen med den indsatte forud for ulykken, at der var gået godt 2 år siden kriminaliteten blev begået og at den indsatte havde ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet ved deltagelse i misbrugsbehandling samt adfærdsregulerende programmer.

d. Våbenkriminalitet

I midten af 2009 skete der en skærpelse af straffen for våbenkriminalitet. Skærpelsen skete for at styrke indsatsen mod bandekriminalitet mv. Som eksempel, hvor denne strafskærpelse er indgået i Direktoratet for Kriminalforsorgens vurdering af spørgsmålet om løsladelse efter § 40 a, kan følgende afslagssag fra ultimo juni måned 2009 nævnes:

Den indsatte udstod fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 2, jf. våbenloven ved blandt andet at have opbevaret 2 maskingeværer, 2 pistoler, 2 revolvere og 491 stk. ammunition samt at have overdraget sin automatiske hjemmeværnsriffel til anden person med fortsæt til at denne skulle sælge våbnet videre. Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til, at han var 1. gangs straffet, havde et godt socialt netværk, havde bolig og et tilbud om arbejdsprøvning, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit.

Den indsatte forklarede den begåede kriminalitet med, at han pga. en ulykke hvor han kom til skade, følte sig ubrugelig i forhold til alle bortset fra personer, som ville bruge hans viden om våben.

Anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse og begrundede dette med hensynet til retshåndhævelsen, idet den indsattes handlinger har bidraget til, at flere særdeles farlige våben er kommet i omløb på det illegale marked.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på tidlig prøveløsladelse, idet hensynet til retshåndhævelsen skønnedes at tale herimod, idet han var dømt for opbevaring af en meget stor mængde farlige våben, og at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig løsladelse med den anførte begrundelse.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen i 2009 givet tilladelse til tidlig løsladelse af indsatte der var dømt for våbenkriminalitet. Til illustration heraf kan nævnes en sag hvor den indsatte udstod fængsel i 1 år og 6 måneder ved på sin bopæl og i sin bil at have besiddet et stort våbenlager. Om baggrunden for kriminaliteten oplyste den indsatte at han har samlertiladelse til gamle våben fra før år 1900, men at det var blevet en besættelse for ham at samle på våben og derfor havde en del funktionsdygtige våben, der var af nyere dato. Den indsatte havde ikke brugt de våben der var i våbensamlingen.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til, at han var 1. gangs straffet, havde et godt socialt netværk, havde bolig og arbejde, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen tiltrådte fængslets indstilling på vilkår af 2 års prøvetid og tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til to tredjedels tid.

Selvom den indsatte var dømt for grov våbenkriminalitet, fandt direktoratet, at hensynet til retshåndhævelsen i det konkrete tilfælde ikke talte imod tidlig løsladelse og lagde herved

vægt på, at den indsatte alene opbevarede de nævnte våben som samlerojekter, uden at de kom i omløb på det illegale marked.

e. Afslag på prøveløsladelse i medfør af nr. 1 grundet kriminalitetens art - uanset den indsatte har ydet en særlig indsats

Det forekommer, at den indsatte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, men hvor kriminalitetens alvorlige karakter alligevel bevirker, at der ikke kan ske tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1. Nedenstående sager illustrerer dette:

1. Den indsatte udstod fængsel i 1½ år for at have misbrugt sin stilling som sygeplejerske til at have anden kønslig omgang end samleje med en patient, som ikke var i stand til at gøre modstand. Den indsatte havde under afsoningen gået til sexologisk/psykiatrisk behandling, ligesom han var i gang med at tage HF enkeltfag på VUC med henblik på optagelse på en ny uddannelse, idet han på grund af kriminalitetens art ikke længere kunne virke som sygeplejerske.

Fængslet indstillede, at den pågældende blev meddelt afslag på tidlig prøveløsladelse af hensyn til retshåndhævelsen, jf. kriminalitetens art.

Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig heri og meddelte således afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på grund af hensynet til retshåndhævelsen. Direktoratet lagde herved vægt på kriminalitetens art sammenholdt med omstændighederne omkring kriminaliteten.

2. Den indsatte udstod fængsel i 8 år for vold med døden til følge. Han var tidligere straffet med fængsel i 50 dage for vold.

Han havde under afsoningen blandt andet deltaget i Voldsforebyggelsesprogrammet. På denne baggrund indstillede fængslet, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Anklagemyndigheden udtalte sig imidlertid imod dette under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen. Anklagemyndigheden lagde i denne forbindelse vægt på omstændighederne omkring den pådømte kriminalitet, herunder at der var tale om tilfældig vold.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte, at den indsatte havde ydet en særlig indsats i form af navnlig deltagelse i voldsforebyggelsesprogrammet. Direktoratet fandt imidlertid, at hensynet til retshåndhævelsen talte imod tidlig løsladelse og lagde i denne vurdering vægt på, at den indsatte var idømt fængsel i 8 år for vold med døden til følge begået mod en tilfældig person på gaden, samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig løsladelse.

3. Den indsatte udstod blandt andet fængsel i 3 år og 6 måneder for røveri. Den begåede kriminalitet bestod af 3 røverier begået indenfor ca. 14 dage mod pengeinstitutter beliggende i den indsattes nærområde. Den indsatte havde under afsoningen gået til behandling mod misbrug af narkotika. Fængslet fandt på denne baggrund, at indsatte kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, blandt andet på vilkår af fortsat behandling. På grund af kriminalitetens grove karakter anmodede fængslet anklagemyndigheden om en udtalelse. Anklagemyndigheden udtalte sig herimod af hensyn til retshåndhævelsen grundet kriminalitetens art og omfang.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte, at den indsatte havde ydet en særlig indsats ved at gå i behandling for narkotikamisbruget. Direktoratet for Kriminalforsorgen skønnede imidlertid, at hensynet til retshåndhævelsen talte imod tidlig løsladelse og lagde vægt på, at den indsatte var dømt for 3 tilfælde af røveri begået indenfor kort tid i nærområdet i forhold til den indsattes fremtidige bopæl og arbejdsplads, samt at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

- Langtidsindsatte:

Det er som tidligere nævnt en betingelse for prøveløsladelse efter § 40 a, at hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale herimod. Ordningen vedrørende tidlig prøveløsladelse kan som udgangspunkt anvendes, uanset hvilken kriminalitet den indsatte er dømt for. Overfor indsatte, der afsoner straffe for de groveste forbrydelser, bør der imidlertid ifølge forarbejderne udvises meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse. For personer, der har begået grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet (f.eks. rockerkriminalitet), vil hensynet til retshåndhævelsen således normalt tale imod løsladelse efter § 40 a.

Langtidsindsatte vil således som udgangspunkt ikke kunne løslades efter § 40 a.

Der vil dog i praksis kunne forekomme tilfælde, hvor det efter en konkret vurdering vil være rimeligt og forsvarligt, at den indsatte løslades, selvom den pågældende er dømt for en meget alvorlig lovovertrædelse.

I det følgende vil der blive gennemgået nogle af de sager, hvor en langtidsindsat har fået tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a. I den sidste sag har direktoratet givet tilladelse til prøveløsladelse, uanset at anklagemyndigheden udtalte sig herimod. Langt de fleste langtidsindsatte er løsladt på forskudt ½ tid.

1. Den indsatte var idømt 8 års fængsel for manddrab. Han havde ikke tidligere udstået fængselsstraf, og der resterede kun 5 ½ måned til ordinær prøveløsladelse. Han havde i de seneste 8 måneder været udstationeret til en af kriminalforsorgens pensioner med henblik på frigang til beskæftigelse, en beskæftigelse som han selv havde været i stand til at erhverve sig.

Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse. Direktoratet tillod, at den pågældende kunne prøveløslades i henhold til § 40 a, stk. 1, nr. 1, eller rettere en analogi hertil, idet direktoratet i den konkrete sag fandt, at den indsatte havde gjort en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet ved at han – som havde afsonet igennem længere tid – havde været i stand til at erhverve sig beskæftigelse og havde kunnet beholde jobbet igennem længere tid. Som vilkår for prøveløsladelsen blev fastsat 4 års strafrit liv, 2 års tilsyn samt at den pågældende skulle fortsætte med sin beskæftigelse.

2. Den indsatte var idømt fængsel i 10 år for manddrab og vold. Han var ikke tidligere straffet af betydning. Der resterede 11 måneder til ordinær prøveløsladelse. Det var oplyst, at indsatte havde gode personlige forhold, idet han ikke var misbruger, afsoningen var forløbet uden problemer, han havde egen lejlighed, var førtidspensionist og havde et godt netværk, herunder kontakt med 2 børn.

Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse. Direktoratet tillod, at den pågældende kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, på vilkår af 2 års prøvetid, 2 års tilsyn, udførelse af samfundstjeneste frem til to tredje dels tid samt et betinget alkoholvilkår. (Det tilføjes, at prøvetiden rettelig burde være fastsat til 4 år).

3. Den indsatte var idømt fængsel i 8 år for drab på sin ægtefælle. Hun var påvirket af alkohol, da hun begik kriminaliteten. Indsatte var tidligere (1998) straffet med 30 dages fængsel. Der resterede kun ca. 3 måneder til ordinær prøveløsladelse. Den indsatte havde under afsoningen været i psykologbehandling, deltaget i Det Kognitive Færdighedsprogram og Booster, ligesom hun i mindst 1 år havde været i behandling for sit alkoholmisbrug.

Den indsatte var ved løsladelsen færdigbehandlet.

Anklagemyndigheden havde ikke udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse.

Direktoratet tillod, at den pågældende kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 3 års prøvetid, 1 års tilsyn, et betinget alkoholistvilkår samt udførelse af samfundstjeneste frem til 2/3 tid.

4. Den indsatte var idømt fængsel i 9½ år for overtrædelse af straffelovens § 191. Han var ikke tidligere straffet. Der resterede ca. 16 måneder til ordinær prøveløsladelse.

Det var oplyst, at indsatte havde gode personlige forhold. Indsatte havde en kæreste, som han skulle flytte sammen med, han havde et godt socialt netværk, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Indsatte var endvidere under afsoningen gået i gang med en uddannelse og ønskede ved løsladelsen at få et fritidsarbejde ved siden af sine studier.

Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig prøveløsladelse.

Direktoratet tillod, at den pågældende kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 5 års prøvetid, tilsyn til 2/3 tid samt udførelse af samfundstjeneste frem til 2/3 tid.

5. Den indsatte udstod 8 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 1 og § 191. Han var ikke tidligere straffet. Der resterede godt 9 måneder til ordinær prøveløsladelse.

Indsatte havde gode personlige og sociale forhold samt et solidt og stærkt netværk. Hans afsoning var forløbet uden problemer, ligesom han var uden misbrugsproblemer. Han ønskede ved løsladelsen at påbegynde en uddannelse.

Anklagemyndigheden udtalte sig imidlertid imod tidlig løsladelse af hensyn til retshåndhævelsen.

Anklagemyndigheden henviste navnlig til, at den indsatte var dømt for et meget groft røveri. På trods af anklagemyndighedens negative udtalelse meddelte direktoratet tilladelse til tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2. Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på, at den pågældende ikke blev løsladt på ½ tid, men på et tidspunkt cirka midt imellem ½ tid og 2/3 tid, at indsatte havde gode personlige forhold, et uproblematisk afsoningsforløb samt at den pågældende ikke tidligere var straffet. Endvidere vurderedes recidivrisikoen at være ringe. Direktoratet fandt således, at hensynet til retshåndhævelsen ikke talte afgørende imod prøveløsladelse.

Direktoratet bemærkede i øvrigt, at straffen på 8 års fængsel ikke kun omfattede røveri, men tillige overtrædelse af straffelovens § 191 vedrørende ca. 2 kg kokain, hvilket isoleret set vurderedes at udløse en straf på ca. 5 års fængsel.

Løsladelsen skete på vilkår af 4 års prøvetid samt tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til 2/3 tid.

Som eksempel, hvor en langtidsindsat har fået afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, kan følgende sag nævnes:

1. Den indsatte var idømt 15 års fængsel (oprindeligt 40 års fængsel i udlandet) for grov narkotikakriminalitet og havde siden efteråret 2003 deltaget i undervisning, dels i fængslet, dels udenfor fængslet som forberedelse til universitetsstudier pr. 1. september 2004. Der resterede knap 4 måneder til ordinær prøveløsladelse. Der skulle ikke foretages høring af anklagemyndigheden, da dommen oprindeligt var afsagt i udlandet.

Fængslet indstillede, at indsatte kunne løslades på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, da han ved sine studier havde gjort en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet.

Direktoratet meddelte imidlertid afslag på tidlig prøveløsladelse og lagde herved navnlig vægt på, at han udstod en meget lang straf for meget grov kriminalitet. Hensynet til retshåndhævelsen talte således imod tidlig prøveløsladelse.

Som et andet eksempel henvises til den sag, der er beskrevet under 1 på side 17

- Rockerrelaterede

Ifølge forarbejderne vil det forhold, at en indsat er medlem af en rockergruppe, ikke i sig selv være diskvalificerende.

Til belysning af praksis for prøveløsladelse af indsatte, der er medlem af en rockergruppe kan følgende sager nævnes:

I 2 sager, hvor de indsatte var medlemmer af en rockergruppe (hhv. Bandidos og HA) meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, under henvisning til, at de var idømt lange straffe for alvorlig rockerrelateret kriminalitet (fængsel i hhv. 3 år og 9 måneder og 4 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191) begået i forening med anden rocker/andre rockere.

Såfremt de pågældende var dømt for ikke rockerrelateret kriminalitet, ville det forhold, at de var rockere ikke bevirke, at de var afskåret fra prøveløsladelse efter § 40 a.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har imidlertid indtil nu ikke meddelt tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a til en indsat, der er rockerrelateret.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har dog meddelt tilladelse til tidlig prøveløsladelse til indsatte, der *tidligere* har været rockerrelaterede, herunder da de begik kriminaliteten. Som eksempel kan nævnes følgende sag:

Den indsatte udstod fængsel i 5 år for grov narkotikakriminalitet. Han var tidligere straffet med 8 måneders fængsel for ligeartet kriminalitet. Den indsatte var tidligere medlem af rockergruppen Bandidos, herunder på tidspunkterne for den begåede kriminalitet, men var efterfølgende udtrådt i ”good standing”. Han havde ejerbolig, hustru og barn, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. Den indsatte havde under afsoningen påbegyndt en uddannelse, og det var på dette grundlag fængslet indstillede, at han kunne løslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 1. Anklagemyndigheden udtalte betydelig betænkelighed ved en tidlig løsladelse og lagde i den forbindelse vægt på, at den indsatte flere gange var straffet for grov narkotikakriminalitet, og at han tidligere havde været tilknyttet rockermiljøet som medlem af Bandidos.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk.1, nr. 1 på vilkår af 2 års prøvetid, 12 måneders tilsyn samt fortsat uddannelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde vægt på, at den indsatte opfyldte betingelserne for tidlig prøveløsladelse. Da han havde lagt sit liv helt om, herunder at han ikke længere var rockerrelateret, skønnedes recidivrisikoen tillige at være ringe.

- Dømte fra Grønland og Færøerne:

Straffelovens § 40 a finder ikke anvendelse i Grønland. Hvis en person, der er dømt i Grønland, imidlertid overføres til Danmark til fortsat afsoning i medfør af kriminallovens § 127 a, vil der være mulighed for tidlig løsladelse efter § 40 a.

Justitsministeren har bemyndiget direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland til i medfør af § 255, stk. 1, 2. og 3. pkt., i kriminallov for Grønland, jf. lov nr. 306 af 30. april 2008, at træffe afgørelse om fra Danmark at overføre tilsyn og eventuelle særvilkår fastsat i forbindelse hermed til Grønland samt fastsætte nærmere bestemmelser om tilsynets udøvelse.

Dette betyder, at Direktoratet for Kriminalforsorgen i de sager, hvor man agter at træffe bestemmelse om tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, med vilkår om tilsyn, særvilkår og/eller samfundstjeneste, der skal udøves i Grønland, forinden skal høre direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland, om han er indstillet på at træffe afgørelse om overførsel, herunder om tilsynet kan gennemføres i praksis.

Straffelovens § 40 a fandt oprindeligt ikke anvendelse på Færøerne, men er ved kongelig anordning trådt i kraft på Færøerne den 1. januar 2010.

- Ej mødt i overensstemmelse med tilsigelsen

Det er forudsat, at hvis den pågældende ikke er mødt til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen, vil dette tale imod løsladelse efter § 40 a. I denne vurdering indgår, om den pågældende bevidst har forsøgt at gemme sig for myndighederne. Såfremt dette er tilfældet, vil Direktoratet for Kriminalforsorgen som altovervejende hovedregel meddele den pågældende afslag på tidlig løsladelse.

Som eksempler, hvor udeblivelse fra tilsigelse ikke blev tillagt negativ vægt, kan nævnes følgende 2 tilladelsessager:

1. Den indsatte var idømt i alt 3 straffe for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden. Han var tidligere straffet flere gange for blandt andet lignende kriminalitet.

Han havde de sidste ca. 7 år haft et misbrug af alkohol, og det var på grund af dette misbrug, at han igennem længere tid ikke havde åbnet sin post. Da han efter ca. 1 måned åbnede brevet med tilsigelsen til afsoning, ringede han selv til politiet og oplyste, at han først nu havde taget sig sammen til at åbne brevet. Han blev efterfølgende hentet af politiet og indsat til afsoning. Under afsoningen deltog han i alkoholbehandling i fængslet og blev på den baggrund meddelt tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af fortsat alkoholbehandling. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at han selv havde meldt sig til politiet, samt at det var på grund af hans alkoholmisbrug, som han under afsoningen var gået i behandling for, at han ikke havde åbnet posten.

2. Den indsatte, der ikke tidligere var straffet, var tilsagt til at skulle udstå fængsel i 9 måneder for grov momskriminalitet. Den pågældende mødte imidlertid ikke til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen, hvorfor han efter ca. 1 uge blev anholdt og indsat i arresthus. Efter endnu en uges tid blev han overført til et åbent fængsel til fortsat afsoning. Den indsatte oplyste, at han aldrig havde fået indkaldelsen til afsoning. Fængslet vurderede, at den pågældende var meget troværdig og fandt det på den baggrund meget tvivlsomt, at han bevidst skulle have gemt sig for myndighederne. På denne baggrund blev han heller ikke ikendt udgangskarantæne, og han afviklede et helt problemfrit udgangsforløb. Endvidere udtalte anklagemyndigheden sig ikke imod tidlig prøveløsladelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde ved afgørelsen vægt på fængslets vurdering af, at han ikke bevidst havde forsøgt at gemme sig for myndighederne, at han ikke var blevet ikendt udgangskarantæne, men afviklede et problemfrit udgangsforløb, ligesom anklagemyndigheden var positiv.

Som eksempel, hvor udeblivelse fra tilsigelse til afsoning blev tillagt negativ vægt, kan nedenstående afslagssag nævnes:

Den indsatte var indkaldt til afsoning af fængsel i 8 måneder fra den 6. februar 2008.

Den pågældende mødte imidlertid først til afsoning den 16. marts 2008. Hun blev på grund af for sent fremmøde ikendt 3 måneders udgangskarantæne.

Fængslet indstillede, at den indsatte blev meddelt afslag på prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, fordi hun var mødt for sent til afsoning uden rimelig grund.

Den indsatte oplyste blandt andet, at hun var taget på ferie i udlandet, og at hendes datter medio februar 2008 var blevet kontaktet af politiet, som oplyste, at moderen var efterlyst, da hun ikke var mødt til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen. Den indsatte oplyste endvidere blandt andet, at hun umiddelbart herefter selv kontaktede politiet og oplyste at hun ville rejse til Danmark hurtigst muligt.

Den pågældende kom imidlertid først til Danmark medio marts måned 2008, hvor hun henvendte sig til fængslet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde vægt på, at den indsatte bevidst har unddraget sig straffuldbyrdelsen, idet hun først rejste tilbage til Danmark medio marts 2008, selvom at hun allerede medio februar 2008 var blevet bekendt med, at hun var efterlyst af dansk politi i forbindelse med udeblivelse fra afsoning.

- Adfærd under afsoningen

Ved prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 er der krav om, at den indsatte ikke må have udvist en negativ eller kriminel adfærd i fængslet, f.eks. begået vold, fremsat trusler mod fængselsfunktionærer eller medindsatte eller solgt narkotika eller andre ulovlige stoffer i fængslet. Med udtrykket "negativ adfærd" tænkes på tilfælde, hvor den indsatte på trods af deltagelse i et behandlings- eller uddannelsesforløb udviser en adfærd, der er uforenelig med de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i fængslet.

Som eksempler, hvor den indsatte er meddelt tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på trods af disciplinærsager under afsoningen, kan nævnes følgende sager

1. I en sag, hvor den indsatte under afsoningen var påbegyndt en uddannelse på teknisk skole, blev det ikke tillagt negativ betydning, at han 2 gange under strafudståelsen var fundet i besiddelse af en mobiltelefon, hvorfor han blev meddelt tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

2. Den indsatte, der var førstegangsafsoner, udstod 5 års fængsel for grov narkotikakriminalitet. Han havde gennemført Det Kognitive Færdighedsprogram, ligesom han var påbegyndt frigang til uddannelse.

Den indsatte havde i perioden fra februar 2005 til marts 2007 haft i alt 8 disciplinærsager: I februar 2005 blev der fundet ½ gram hash på den celle, hvor han var på besøg. Sagen blev afgjort med en bøde på 300 kr. I marts måned 2005 fik han en disciplinærstraf for at nægte at afgive urinprøve. I marts 2006 blev han ikendt en bøde på 100 kr. for besiddelse af en slankepille, i juni 2006 fik han destrueret en mobiltelefon, i juli 2006 blev han ikendt en bøde på 25 kr. for besiddelse af en vitaminpille, i november 2006 fik han destrueret en tilvirket sodavandsdåse, ligesom han senere i november 2006 fik destrueret en trådløs router og et trådløst netkort og i marts 2007 fik han en advarsel for ikke at have fulgt rejseplanen i forbindelse med frigang.

Anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse og henviste blandt andet til, at hensynet til retshåndhævelsen talte herimod på grund af kriminalitetens art og straffens længde samt den indsattes disciplinære forseelser under afsoningen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte - på trods af de forholdsmæssig mange disciplinærstraffe - den indsatte tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års prøvetid, 1 års tilsyn af kriminalforsorgen, at han i tilsynstiden fortsatte den påbegyndte uddannelse, og at han frem til to tredjedelsdatoen udførte ulønnet samfundstjeneste, således at han skulle udføre ¼ time for hver dag, han blev løsladt før to tredjedelstid.

Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen vægt på, at selv om der var tale om mange disciplinærsager, var der ikke tale om alvorlige sager som f. eks. vold, trusler, salg af narkotika eller lignende.

Men henset til disciplinærsagerne, at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse, samt at der var tale om en forholdsvis lang rykning, idet der på løsladelsestidspunktet resterede ca. 9 måneder til to tredjedelsdatoen, fandt Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte tillige skulle have vilkår om udførelse af samfundstjeneste. Antallet af samfundstjenestetimer blev dog halveret i forhold til det sædvanlige under henvisning til, at den pågældende tillige skulle fortsætte den påbegyndte uddannelse.

3. Den indsatte var udstationeret til en af Kriminalforsorgens pensioner og var ca. ½ år før direktoratets afgørelse bortgået fra pensionen i ca. 2 ½ time. Den pågældende blev tilbageført til moderanstalten og ikendt 7 dages strafcelle, hvorefter han returnerede til pensionen, der gerne på ny ville modtage den pågældende. Endvidere blev den pågældende idømt 14 dages betinget fængsel for bortgangen. Direktoratet lagde ved afgørelsen om tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 vægt på, at den pågældende efter en kortvarig tilbageførsel til moderanstalten returnerede til pensionen, ligesom han blev idømt en betinget dom for bortgangen.

4. Den indsatte, som afsonede 6 års fængsel for grov narkotikakriminalitet, havde under afsoningen afsluttet 9. og 10. klasse samt deltaget i adskillige AMU kurser. Endvidere var han påbegyndt frigang til en egentlig uddannelse. På denne baggrund indstillede fængslet, at han kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af tilsyn af kriminalforsorgen samt at han fortsatte den påbegyndte uddannelse. Den indsatte havde dog en verserende sag for besiddelse af et simkort, da han var placeret i lukket fængsel. Anklagemyndigheden forventede, at han ville blive idømt en ubetinget fængselsstraf på 7-20 dage for dette forhold. Bortset herfra var afsoningen forløbet uden problemer. Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt, uanset at den indsatte under afsoningen havde begået ny kriminalitet med forventet frihedsstraf til følge, at den indsatte kunne løslades på prøve efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af, at han fortsatte den påbegyndte uddannelse, og at han, såfremt uddannelse blev afsluttet inden to tredjedelstidspunktet, skulle udføre samfundstjeneste med ½ time for hver dag, der resterede frem til dette tidspunkt, dog minimum 30 timer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen vægt på, at der ikke var tale om grov kriminalitet som f.eks. vold, trusler mod fængselsfunktionærer eller medindsatte eller salg af narkotika eller andre ulovlige stoffer i fængslet, at anklagemyndigheden udtalte sig positivt om tidlig løsladelse og at der i øvrigt ikke var andre forhold der talte imod løsladelsen. Sagen er afgjort i marts 2009.

Som eksempler, hvor den indsatte er meddelt afslag på prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på grund af disciplinærsager under afsoningen, kan nævnes følgende sager

1. Den indsatte var under afsoningen gået i behandling for misbrug af euforiserende stoffer. Han blev imidlertid meddelt afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, uanset fængslet og anklagemyndigheden var positive, idet den pågældende under afsoningen havde

begået ny kriminalitet (trusler mod vidne) med forventet ubetinget fængselsstraf i 4 måneder til følge.

2. Den indsatte udstod fængsel i 3 år for navnlig berigelseskriminalitet. Han havde under afsoningen deltaget i undervisning såvel i som udenfor fængslet. Den indsatte var imidlertid ikendt en række disciplinærstraffe, herunder tre disciplinærstraffe for besiddelse af mobiltelefon. Endvidere blev samtlige genstande tilhørende den indsattes computer konfiskeret og hans tilladelse til at have computer blev inddraget, idet han var fundet i besiddelse af et trådløst netværk samt et simkort, ligesom han havde downloadet film fra Internettet og solgt disse videre til medindsatte. Desuden var den indsattes udgangstilladelse blevet tilbagekaldt i 3 uger, idet den indsatte havde misbrugt hash i fængslet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte at den indsatte havde ydet en særlig indsats under afsoningen. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt imidlertid, at den indsatte havde udvist en adfærd, der var uforenelig med de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i fængslet. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde herved vægt på, at den indsatte alene indenfor de seneste 3 måneder af afsoningen var blevet ikendt 3 disciplinærstraffe.

3. Den indsatte deltog under afsoningen i alkoholbehandling. Den indsatte udeblev imidlertid fra en uledsaget udgang, rejste til udlandet og vendte først tilbage til fængslet efter 35 dage. Også i denne sag anerkendte Direktoratet for Kriminalforsorgen den indsats, som den indsatte havde ydet. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt imidlertid, at den indsatte ved sin lange udeblivelse havde udvist en adfærd, der var uforenelig med de krav til afsoningsforløbet, som er en forudsætning for tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, hvorfor han fik afslag herpå. Den indsatte returnerede først til fængslet 1 ½ måned, før Direktoratet for Kriminalforsorgen traf afgørelse.

4. Den indsatte returnerede to gange fra frigang i alkoholpåvirket tilstand (henholdsvis ca. 7 og 8 måneder før direktoratets afgørelse), ligesom han under en udgang var involveret i værtshusballade blandt andet med den følge, at hans udgangstilladelse blev tilbagekaldt i 12 uger. Det blev samtidig besluttet, at han under fremtidige udgange skulle doseres med antabus (ca. 6 måneder før direktoratets afgørelse). Dette vilkår blev dog seponeret ca. 2 måneder før direktoratets afgørelse.

Direktoratet meddelte den indsatte afslag på grund af det dårlige afsoningsforløb.

Ved prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 er der krav om, at den indsattes afsoningsforløb i det væsentlige skal have været problemfrit, det vil sige, at den indsatte ikke for eksempel flere gange er udeblevet fra udgang, har begået kriminalitet under afsoningen eller alvorligt har chikaneret fængselspersonalet eller medindsatte.

Som eksempler, hvor den indsatte er meddelt afslag på prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på grund af afsoningsforløbet, kan nævnes følgende sager:

1. Den indsattes frigangstilladelse til beskæftigelse var blevet tilbagekaldt, idet den indsatte havde fortiet vigtige oplysninger om arbejdspladsen overfor fængslet (en tidligere medindsat var ansat samme sted, et lille firma).

2. Den indsatte fik afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 blandt andet under henvisning til, at han var blevet overført fra åbent fængsel til halvåben afdeling på grund af indtagelse af anabolske steroider. Endvidere var han 3 gange under strafudståelsen fundet i besiddelse af genstande, som kunne benyttes i forbindelse med misbrug af euforiserende stoffer. De nævnte disciplinærsager kunne endvidere indikere, at den indsatte havde et misbrug, hvilket ligeledes taler imod tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2.

3. Den indsatte havde siden indsættelsen i fængslet 1 måned tidligere arbejdsvægret, og det havde ikke været muligt for fængslet at motivere ham til at arbejde under strafudståelsen.

4. Den indsatte fik afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, blandt andet fordi han var fundet i besiddelse af en mobiltelefon og i et tilfælde var testet positiv for cannabis. Han blev ikendt bøder for begge forseelser. De disciplinære forseelser blev begået henholdsvis ca. 4 måneder og ca. 2 måneder før Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelse.

5. Den indsatte blev meddelt afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, fordi han 2 gange under indsættelsen i kriminalforsorgens institutioner var fundet i besiddelse af en mobiltelefon.

Denne afgørelse belyser de forskellige krav til afsoningsforløbet, som stilles alt efter om der er tale om prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 eller i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2. I sidstnævnte tilfælde er kravene til, hvordan afsoningen er forløbet, således mere restriktive, jf. denne sag i forhold til sag nr. 1 nævnt på side 12, hvor en indsat fik tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, uanset at han 2 gange under strafudståelsen var fundet i besiddelse af en mobiltelefon.

Det kan oplyses, at besiddelse af mobiltelefon i førstegangstilfælde ifølge praksis som udgangspunkt ikke medfører, at der gives afslag på prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2. Derimod vil besiddelse af mobiltelefon i anden gangs tilfælde som udgangspunkt medføre afslag på tidlig prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, da den indsatte på dette tidspunkt må antages at være bekendt med, at det ikke er tilladt at besidde mobiltelefon i fængslet men desuagtet gør det alligevel.

Nedenfor på side 14 er beskrevet et par sager, hvor dette udgangspunkt er fraveget, og hvor den indsatte efter omstændighederne fik tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, uagtet at han 2 gange havde været i besiddelse af en mobiltelefon.

Omvendt har Direktoratet også meddelt afslag på tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, uagtet den indsatte kun en enkelt gang er fundet i besiddelse af mobiltelefoner.

Sagen drejede sig om en indsat, som efter fængslets opfattelse opfyldte betingelserne for løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2. Endvidere udtalte anklagemyndigheden sig ikke imod løsladelsen. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid afslag på prøveløsladelse og lagde herved navnlig vægt på, at den indsatte havde forsøgt at indsmugle 2 mobiltelefoner efter en weekendudgang. Mobiltelefonerne befandt sig i foret på den jakke, som den indsatte havde på. Selv om den indsatte kun en enkelt gang var fundet i besiddelse af mobiltelefoner, fandt direktoratet, at forholdet var så groft, at det udelukkede tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved denne vurdering vægt på, at den indsatte på forespørgsel fra personalet havde oplyst, at han ikke var i besiddelse af ulovlige genstande, uanset han var i besiddelse af 2 mobiltelefoner, og at telefonerne var syet ind i foret på den indsattes jakke.

Som eksempler, hvor den indsatte er meddelt tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på trods af disciplinærsager under afsoningen, kan nævnes følgende sager

1. Den indsatte var fundet i besiddelse af en mobiltelefon og 2 flasker vodka. Forseelsen blev begået ca. 8 måneder før direktoratets afgørelse, og der havde ikke efterfølgende været disciplinære forseelser.

2. Den 20 årige indsatte udstod 2 års fængsel for grov narkotikakriminalitet. Han var ikke tidligere straffet, havde bolig og arbejde, et godt netværk i sin familie, kæreste og venner, var uden misbrugsproblemer, ligesom recidivrisikoen skønnedes at være ringe. Den indsatte blev imidlertid to gange med ca. 1 ½ måneds mellemrum fundet i besiddelse af en mobiltelefon ,

hvorefter han valgte at anskaffe sig en fastnettelefon. Bortset herfra var afsoningen forløbet problemfrit.

Anklagemyndigheden udtalte sig efter omstændighederne ikke imod, at den indsatte, som indstillet af fængslet kunne løslades på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års prøvetid og tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til 2/3 tid.

Direktoratet for Kriminalforsorgen tiltrådte efter omstændighederne indstillingen og lagde ved afgørelsen vægt på, at han bortset fra besiddelsen af 2 mobiltelefoner opfyldte alle betingelser for prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, at han var ung og at anklagemyndigheden ikke udtalte sig imod tidlig løsladelse. Løsladelsen skete ca. ½ år efter fundet af den sidste mobiltelefon.

3. Den indsatte udstod fængsel i 1 år og 2 måneder for grov narkotikakriminalitet og fængsel i 3 måneder, heraf 2 måneder betinget for berigelseskriminalitet. Han var ikke tidligere straffet. Den pågældende sad i foråret 2006 varetægtsfængslet i ca. 2 måneder frem til domsafsigelsen. Herefter var han på fri fod i ca. 13 måneder, før han påbegyndte afsoningen i et åbent fængsel. Under opholdet i varetægt blev han 2 gange med ca. 3 ugers mellemrum fundet i besiddelse af en mobiltelefon, mens der ikke havde været disciplinære problemer under afsoningen. Direktoratet for Kriminalforsorgen tiltrådte fængslets indstilling om, at den indsatte kunne løslades på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års prøvetid og tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til 2/3 tid, uanset han var fundet i besiddelse af de 2 mobiltelefoner. Direktoratet lagde vægt på, at besiddelsen af mobiltelefonerne var sket under varetægtsfængslingen ca. 2 år tidligere, at han var på fri fod i ca. 13 måneder mellem dom og strafudståelse, og at der ikke under afsoningen havde været disciplinære sager. Hertil kom, at anklagemyndigheden ikke udtalte sig imod tidlig løsladelse.

- Vurderingen af recidivrisikoen

Det er i forarbejderne forudsat, at vurderingen af risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet foretages efter samme kriterier, som gælder i forbindelse med prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2. Det er således en forudsætning for prøveløsladelse efter § 40 a, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet skønnes at være ringe. Der henvises til punkt 35 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 29 af 19. april 2006 om løsladelse af dømte der udstår fængselsstraf (løsladelsesvejledningen).

Som eksempler, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har givet afslag på prøveløsladelse i medfør af § 40 a på grund af risiko for recidiv til ny kriminalitet, kan nævnes følgende sager:

1. Den indsatte udstod tre straffe på fængsel i henholdsvis 6 måneder for blandt andet spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, 8 måneder, heraf 5 måneder betinget for rufferi og 60 dage for spirituskørsel og kørsel uden førerret. Han var 4 gange tidligere straffet for spirituskørsel og 6 gange tidligere straffet for kørsel i frakendelsestiden.

Den indsatte havde et mangeårigt alkoholmisbrug og havde under afsoningen været i behandling herfor i 4 måneder. Behandlerne oplyste, at den indsatte havde haft et godt behandlingsforløb.

Den indsatte havde under forrige afsoning 2 år tidligere også deltaget i misbrugsbehandling, men recidiverede alligevel til ny spirituskørsel og kørsel uden førerret allerede 6 måneder efter løsladelsen. Videre fremgik det af sagen, at den indsatte ved en eventuel prøveløsladelse skulle bosætte sig i et område med dårlige offentlige transportmidler.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte, at den indsatte havde ydet en indsats ved at deltage i misbrugsbehandling under afsoningen. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt imidlertid, at løsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 til trods herfor var utilrådelig og lagde ved denne vurdering navnlig vægt på antallet af straffe inden for de seneste år samt det hurtige

ge tilbagefald til ny ligartet kriminalitet efter den seneste løsladelse, uanset at den indsatte under daværende afsoning også havde været i alkoholbehandling. Endvidere blev der ved afgørelsen lagt vægt på, at den indsatte skulle bo sammen med en person, som også var dømt for rufferiforholdet.

2. Den indsatte udstod blandt andet fængsel i 3 år og 6 måneder for røveri. Den indsatte havde under afsoningen afviklet frigang til undervisning i foreløbig 5 måneder. Uddannelses- og erhvervsvejlederen udtalte sig positivt om den indsattes skoleforløb.

Den pågældende var tidligere straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder for vold med døden til følge.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte, at den indsatte havde ydet en indsats ved at påbegynde et uddannelsesforløb. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid afslag på tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet ikke skønnedes at være ringe. Direktoratet fandt, at en relevant indsats for ikke på ny at begå personfarlig kriminalitet ville være et af de adfærd-regulerede programmer som f.eks. VFP - Voldsforebyggelsesprogrammet, Det Kognitive Færdighedsprogram eller Anger Management, henset til at den indsatte såvel nu som tidligere var straffet for alvorlig personfarlig kriminalitet.

3. Den indsatte udstod fængsel i 10 måneder for navnlig overtrædelse af straffelovens § 191 idømt i oktober måned 2005. Han var tidligere i juli måned 2003 straffet for ligartet kriminalitet.

Den indsatte havde i 2003 fuldført Handelsskolens grunduddannelse, og i perioden 2004-2005 var han påbegyndt en højere handelsuddannelse.

Under den aktuelle afsoning var han påbegyndt HF, hvilket var baggrunden for, at fængslet indstillede til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Anklagemyndigheden udtalte sig imidlertid imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til kriminalitetens alvorlige karakter, samt at han i 2003 var dømt for fuldstændig ligartet kriminalitet, hvilket indikerede en væsentlig recidivrisiko.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte afslag på tidlig prøveløsladelse og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at han tidligere havde været i gang med tilsvarende uddannelser som den aktuelle, men alligevel flere gange begik ny kriminalitet. Direktoratet for Kriminalforsorgen skønnede på denne baggrund, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet ikke var ringe.

4. Den indsatte udstod fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 216. Den pågældende nægtede sig skyldig i den pådømte kriminalitet og blev på denne baggrund fundet uegnet til psykiatrisk/sexologisk behandling. Under afsoningen påbegyndte den indsatte en uddannelse som tømrer, ligesom han havde gode personlige og sociale forhold.

Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig med fængslet i, at den pågældende ikke kunne løslades på prøve i medfør af straffelovens 40 a, idet risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet ikke skønnedes at være ringe, henset til at han ikke havde været i psykiatrisk/sexologisk behandling.

5. Den indsatte udstod fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 191. Han var tidligere straffet for berigelseskriminalitet.

Den indsatte gav udtryk for, at årsagen til den nu pådømte og tidligere kriminalitet var, at han havde Asberger-Syndrom, og at hans deraf følgende godtroende tilgang til andre mennesker bevirkede, at han risikerede at blive indblandet i noget kriminelt.

Den indsatte havde under afsoningen påbegyndt et samtaleforløb hos en psykolog. Ifølge en udtalelse fra psykologen fandtes forløbet imidlertid endnu ikke at have haft nogen adfærdsmæssig effekt og dermed indflydelse på recidivrisikoen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anerkendte, at den indsatte ved at deltage i psykologbehandling havde ydet en vis indsats for ikke på ny at begå kriminalitet. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt imidlertid ikke, at dette var tilstrækkeligt til en tidlig prøveløsladelse, idet han kun havde haft et begrænset antal psykologsamtaler og derfor ikke kunne anses for at være færdigbehandlet. Direktoratet for Kriminalforsorgen skønnede på denne baggrund, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet ikke kunne anses for at være ringe.

6. Den tidligere ustraffede indsatte udstod fængsel i 2 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191 og fængsel i 7 dage for overtrædelse af færdselsloven. Den indsatte havde fem verserende sager for berigelseskriminalitet, som var berammet til domsforhandling den 6. og 11. april 2006. Anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om ubetinget frihedsstraf. Den indsatte ville have udstået 2/3 af straffen den 12. april 2006.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte afslag på prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, idet der - grundet de verserende straffesager - skønnedes at foreligge risiko for recidiv til ny kriminalitet. Endvidere kunne den indsatte på grund af de verserende sager ikke siges at have gode personlige forhold.

Omvendt gav Direktoratet for Kriminalforsorgen tilladelse til prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 til en indsat, der udstod fængsel i 4 år for overtrædelse af straffelovens § 191. Han var ikke tidligere straffet. Baggrunden for kriminaliteten var, at den indsatte led af ludomani. Han havde under afsoningen deltaget i ludomanibehandling, ligesom han, der var uden uddannelse, var påbegyndt en håndværksmæssig uddannelse.

Selv om anklagemyndigheden udtalte sig imod tidlig prøveløsladelse under henvisning til kriminalitetens grove karakter, meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen tilladelse til prøveløsladelse blandt andet på vilkår af, at han fortsatte den påbegyndte uddannelse samt at han, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, på ny skulle gå i ludomanibehandling. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at den indsatte havde deltaget og færdiggjort et behandlingsforløb mod ludomani, som var hovedårsagen til hans kriminalitet, ligesom han var påbegyndt en uddannelse, som ligeledes skønnedes at kunne forbedre den indsattes situation og dermed medvirke til at nedsætte risikoen for recidiv til ny kriminalitet.

- Betydningen af anklagemyndighedens udtalelse i sagen

Direktoratet for Kriminalforsorgen administrerede i opstartsfasen med stor forsigtighed ved fastlæggelse af praksis. Dette medførte bl.a., at der i praksis ikke blev givet tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, når anklagemyndigheden havde udtalt sig herimod.

Da reglerne om tidlig prøveløsladelse havde været gældende i ca. 1 år, og der efterhånden havde dannet sig en praksis, justerede Direktoratet for Kriminalforsorgen praksis, hvorefter der i en række sager er givet tilladelse til prøveløsladelse på trods af en negativ udtalelse fra anklagemyndigheden, idet Direktoratet for Kriminalforsorgen vurderede, at sagerne klart lå inden for praksis. Anklagemyndighedens udtalelse indgår dog fortsat som et vigtigt moment.

Det kan i den forbindelse oplyses, at der også på udgangsområdet skal foretages politihøring, såfremt den pågældende er dømt for farlig kriminalitet. Såfremt politiet udtaler sig imod udgang, men institutionen skønner, at den indsatte bør meddeles tilladelse til udgang, afgøres sagen af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det forhold, at politiet udtaler sig imod udgang,

indgår som et moment blandt flere i Direktoratet for Kriminalforsorgens vurdering, men har som udgangspunkt ikke afgørende vægt.

Direktoratet for Kriminalforsorgen gik i de første ca. 4 år – inden afgørelse blev truffet imod anklagemyndighedens udtalelse – i dialog med anklagemyndigheden for at redegøre for praksis på området og med henblik på at sikre, at ”det lige bliver behandlet lige”.

Såfremt anklagemyndigheden imidlertid fastholdt sin negative udtalelse, har Direktoratet for Kriminalforsorgen som udgangspunkt givet tilladelse til prøveløsladelse, idet det modsatte ville skabe ulighed for loven.

Praksis viste, at det sjældent forekom, at dialogen med anklagemyndigheden medførte, at anklagemyndigheden ændrede holdning til spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse og efterfølgende udtalte sig positivt herom.

Henset hertil samt til at ordningen havde været gældende i ca. 4 år, og der havde dannet sig en praksis - som anklagemyndigheden var blevet gjort bekendt med ved fremsendelse af redegørelserne om ordningen - besluttede Direktoratet for Kriminalforsorgen i sensommeren 2008 efter aftale med Rigsadvokaten, at Direktoratet for Kriminalforsorgen fremover som udgangspunkt ikke længere vil gå i dialog med anklagemyndigheden, før der træffes afgørelse imod anklagemyndighedens udtalelse. I sager af særlig karakter går Direktoratet for Kriminalforsorgen dog fortsat i dialog med anklagemyndigheden, før der træffes afgørelse om tilladelse imod anklagemyndighedens udtalelse.

Det er fortsat en forudsætning for at give tilladelse imod anklagemyndighedens udtalelse, at sagen klart ligger indenfor praksis.

Det kan endvidere oplyses, at Rigsadvokaten ved brev af 30. juni 2008 har henledt politikredsenes og statsadvokaturernes opmærksomhed på 14 dages svarfristen for høringsvar i sager vedrørende prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a .

Som eksempler på sager, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har givet tilladelse til prøveløsladelse, uanset anklagemyndighedens negative udtalelse, idet sagerne lå klart indenfor praksis for prøveløsladelse i medfør af § 40 a, kan nævnes følgende sager:

1. Den indsatte, der var førstegangsaftoner, udstod fængsel i henholdsvis 5 år for grov narkotikakriminalitet og 3 måneder for vold efter straffelovens § 244. Narkotikakriminaliteten var en konsekvens af den indsatte narkotikamisbrug, idet han skulle bruge penge til at finansiere sit misbrug. Endvidere var han påvirket af narkotika, da han begik volden. Den indsatte havde under varetægtsfængslingen været i behandling for sit misbrug i 16 måneder og havde siden aflagt rene urinprøver. Han blev efterfølgende overført til et åbent fængsel, hvor han gennemførte Det Kognitive Færdighedsprogram. Endvidere havde han deltaget i undervisning i dansk og matematik både i fængslets skole samt på teknisk skole i form af frigang. Efterfølgende var han påbegyndt en voksenuddannelse, der forventedes gennemført på 2 år. Den pågældende, der havde en samlever og 2 børn, havde haft en problemfri afsoning. Fængslet indstillede, at den indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 og lagde vægt på, at den indsatte havde ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet. Såvel politidirektøren som statsadvokaten og Rigsadvokaten udtalte sig imidlertid imod tidlig prøveløsladelse. Rigsadvokaten begrundede dette med, at en tidlig prøveløsladelse ville stride mod hensynet til retshåndhævelsen, ligesom der efter Rigsadvokatens opfattelse ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, der undtagelsesvis ville gøre tidlig prøve-

løsladelse rimelig og forsvarlig. Rigsadvokaten henviste til lovforslagets bemærkninger herom.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid tilladelse til tidlig prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 3 års prøvetid, 2 års tilsyn af kriminalforsorgen, at den pågældende skulle fortsætte den før løsladelsen påbegyndte uddannelse, at den pågældende, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, skulle undergive sig behandling for misbrug af narkotika, samt at han frem til to tredjedelsdatoen skulle udføre ulønnet samfundstjeneste med ¼ time for hver dag, den pågældende blev løsladt før to tredjedelsdatoen. Sidstnævnte vilkår blev fastsat under henvisning til, at der var tale om en forholdsvis lang straf for grov kriminalitet, at anklagemyndigheden havde udtalt sig imod tidlig prøveløsladelse, og at den pågældende trods uddannelsen fandtes at have tid til at udføre samfundstjeneste. Da den pågældende imidlertid også havde vilkår om at fortsætte uddannelsen, blev antallet af samfundstjenestetimer halveret i forhold til udgangspunktet, hvorefter der skulle udføres ½ times samfundstjeneste for hver dag, den indsatte blev løsladt før to tredjedelstid.

Ved afgørelsen lagde Direktoratet for Kriminalforsorgen navnlig vægt på, at den indsatte havde ydet en massiv indsats på 3 forskellige områder for ikke på ny at begå kriminalitet, ligesom recidivrisikoen vurderedes at være ringe. Der resterede på løsladelsestidspunktet 10 måneder, til to tredjedele af straffen ville være udstået.

2. Den indsatte, der var førstegangsaftoner, var idømt 7 års fængsel for grov narkotikakriminalitet. Han havde bolig, et godt socialt netværk, lønnet beskæftigelse, uden misbrugsproblemer og en problemfri afsoning.

Fængslet indstillede, at den indsatte kunne prøveløslades i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 4 års prøvetid samt tilsyn og udførelse af samfundstjeneste frem til to tredjedels tid. Statsadvokaten udtalte sig imidlertid imod tidlig løsladelse under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til prøveløsladelse på halv tid på de af fængslets indstillede vilkår, idet den indsatte klart opfyldte betingelserne for prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 således som de er fastlagt i praksis.

For så vidt angår antallet af sager, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har meddelt tilladelse til tidlig prøveløsladelse, uanset anklagemyndigheden har udtalt sig herimod, henvises til bilaget til denne redegørelse.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen i flere sager givet afslag på prøveløsladelse, selvom der forelå en positiv udtalelse fra anklagemyndigheden, idet sagerne lå udenfor praksis for prøveløsladelse i medfør af § 40 a.

1. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod fængsel i henholdsvis 8 måneder for navnlig tyveri og 20 dage for trusler mod tjenestemand. Den indsatte var ikke tidligere straffet.

Den indsatte havde haft et massivt misbrug af hash i 13 år, men besluttede sig for at komme ud af sit misbrug umiddelbart før afsoningen skulle påbegyndes. For at få støtte til et liv uden narkotika, påbegyndte han et behandlingsforløb mod narkotikamisbrug i fængslet.

Fængslet indstillede, at den indsatte kunne løslades på prøve i henhold til § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til, at den indsatte ikke tidligere var straffet, havde bolig og arbejde ved en evt. løsladelse, et godt netværk, ligesom afsoningen var forløbet uden problemer. Anklagemyndigheden udtalte sig endvidere ikke imod tidlig løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid afslag på tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at den indsatte skønnedes at have et misbrugsproblem og derfor ikke var omfattet af personkredsen, der kan løslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 2.

Da den indsatte på afgørelsestidspunktet kun havde været i narkotikabehandling i kort tid, tog direktoratet ikke stilling til spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

2. Som et andet eksempel kan nævnes en sag, hvor den indsatte udstod fængsel i 1 år og 6 måneder for grov narkotikakriminalitet idømt i december 2005. Den indsatte var tidligere i 2003 straffet med 7 dages betinget fængsel for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og i 2004 idømt en bøde for ligeartet kriminalitet.

Den pågældende havde de sidste 2-3 år haft et forbrug af hash og var under afsoningen ikendt en disciplinærstraf for indtagelse af hash. Endvidere var han straffet disciplinært for ulovlig besiddelse af medicin samt for besiddelse af en mobiloplader.

Fængslet indstillede til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den indsatte kunne løslades på prøve i henhold til straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 og henviste til at den indsatte havde gode personlige forhold. Han skulle flytte hjem til sin mor, ligesom han havde opnået ansættelse i en virksomhed. Anklagemyndigheden udtalte sig endvidere ikke imod tidlig løsladelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte imidlertid afslag på tidlig prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2 og lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at den indsatte ikke skønnedes at have gode og stabile personlige forhold henset til det oplyste om hans hashmisbrug, at han ikke havde haft en i det væsentlige problemfri afsoning grundet de disciplinære forhold under afsoningen, ligesom han flere gange over en periode på 3 år var straffet for overtrædelse af narkotikalovgivningen, hvilket direktoratet fandt, var udtryk for et kriminelt mønster.

- Udførelse af ulønnet samfundstjeneste som vilkår for prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Det fremgår af straffelovens § 40 a, stk. 3, at der for prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 *kan* knyttes vilkår om udførelse af ulønnet samfundstjeneste.

Dette vil ifølge forarbejderne navnlig være relevant i sager, hvor der bør sikres et fortsat pø-nalt element, som samtidig er egnet til at støtte den indsattes resocialisering. Det vil navnlig være aktuelt i tilfælde, hvor der er mere end et år fra løsladelsen til datoen for udståelse af 2/3 af straffen, eller hvis der ikke længere er særlige behandlingsbehov eller behov for uddannelse, som kan følges op med mærkbare vilkår efter § 57. Udførelse af ulønnet samfundstjeneste kan som altovervejende hovedregel ikke udstrækkes udover tidspunktet for udståelse af 2/3 af straffen. Der henvises til punkt 44 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 29 af 19. april 2006 om løsladelse af indsatte, der udstår fængselsstraf.

Antallet af samfundstjenestetimer beregnes som udgangspunkt således, at den løsladte skal afvikle ½ times samfundstjeneste for hver dag, den pågældende bliver løsladt før 2/3 af straffen er udstået, dog mindst 30 timer og højst 240 timer.

Som eksempler, hvor der er blevet fastsat vilkår om udførelse af ulønnet samfundstjeneste i forbindelse med en tilladelse til prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1, men hvor antallet af samfundstjenestetimer af forskellige grunde blev nedsat, kan følgende sager nævnes:

1. Den indsatte havde under afsoningen af en straf på 6 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191 påbegyndt en uddannelse og blev som følge heraf løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af 1 års tilsyn samt at han skulle fortsætte den påbegyndte uddannelse. Da uddannelsen imidlertid afsluttedes halvvejs inde i tilsynsforløbet, fastsatte Direktoratet for Kriminalforsorgen endvidere vilkår om udførelse af samfundstjeneste,

men kun med ¼ time for hver dag, der resterede fra løsladelsestidspunktet og frem til 2/3 af straffen ville være udstået. Baggrunden for det lavere antal samfundstjenestetimer var, at den indsatte var under uddannelse i den første halvdel af tilsynstiden.

2. Den indsatte havde under afsoningen af en straf ligeledes på fængsel i 6 år for overtrædelse af straffelovens § 191 påbegyndt en uddannelse og blev som følge heraf løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af 1 års tilsyn, at han skulle fortsætte med uddannelsen i tilsynstiden, samt at han skulle udføre ulønnet samfundstjeneste med ¼ time for hver dag, den pågældende blev løsladt før 2/3 datoen. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen om vilkåret om udførelse af samfundstjeneste vægt på, at der resterede 1 år, til 2/3 af straffen ville være udstået, samt at den indsattes afsoningsforløb ikke havde været uproblematisk, idet han blandt andet tre gange var fundet i besiddelse af en mobiltelefon eller tilbehør hertil. Antallet af samfundstjenestetimer blev imidlertid halveret under henvisning til, at der også blev fastsat vilkår om at fortsætte med uddannelsen i hele tilsynstiden.

3. Den indsatte havde under afsoningen af en straf på 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191 gennemført behandling mod misbrug af narkotika, ligesom han havde deltaget i behandlingsprogrammerne Cognitive Skills og Anger Management. Desuden havde han deltaget i undervisning først i fængslets skole og senere på VUC. Der var dog ingen konkrete uddannelsesplaner ved en eventuel løsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til tidlig løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års straffrit liv, 1 års tilsyn af kriminalforsorgen, at han, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, skulle undergive sig narkotikabehandling, samt at han skulle udføre ulønnet samfundstjeneste frem til to tredjedels tid, således at den indsatte skulle udføre ½ times samfundstjeneste for hver dag, den pågældende blev løsladt før to tredjedelsdatoen. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen om vilkåret om samfundstjeneste vægt på, at der ikke længere var særlige behandlingsbehov eller behov for uddannelse, som kunne følges op med mærkbare vilkår efter § 57.

Omvendt har Direktoratet for Kriminalforsorgen undladt at fastsætte vilkår om samfundstjeneste i sager om tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, idet der netop blev fastsat mærkbare vilkår efter straffelovens § 57. Som eksempel kan nævnes følgende sag:

Den indsatte udstod fængsel i 2 år og 3 måneder for navnlig berigelseskriminalitet. Han var under afsoningen påbegyndt behandling mod misbrug af narkotika og skulle fortsætte med behandlingen efter løsladelsen, bl.a. ved at tage ophold på en behandlingsinstitution.

Anklagemyndigheden udtalte sig ikke imod tidlig løsladelse, men fandt, at det - under henvisning til kriminalitetens karakter og omfang - burde overvejes at fastsætte vilkår om udførelse af samfundstjeneste.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års straffrit liv, 1 års tilsyn af kriminalforsorgen samt at han fortsatte en før løsladelsen påbegyndt behandling mod misbrug af euforiserende stoffer. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt ikke grundlag for at fastsætte vilkår om samfundstjeneste, idet der dels alene resterede knap 4 måneder til to tredjedelsdatoen, dels fortsat var et behandlingsbehov, hvorfor der blev fastsat vilkår om at fortsætte misbrugsbehandlingen.

- Vilkårsfastsættelsen i forbindelse med prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2

Det fremgår af straffelovens § 40 a, stk. 2, at det fastsættes som vilkår for prøveløsladelse efter stk. 1, at den dømte undergives tilsyn indtil det tidspunkt, hvor der er forløbet to tredjedele af straffetiden. Efter dette tidspunkt kan der fastsættes vilkår om, at den pågældende fort-

sat undergives tilsyn. Det fremgår endvidere af straffelovens § 40 a, stk. 4, at som vilkår for prøveløsladelse efter stk.1, nr. 2 fastsættes, at den dømte skal udføre ulønnet samfundstjeneste. Der kan fastsættes yderligere vilkår efter reglerne i § 57. Vilkår om samfundstjeneste kan ikke udstrækkes ud over to tredjedele af straffetiden. Dette fremgår af straffelovens § 40 a, stk. 5, 1. punktum.

I sager om prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2 fastsættes der ifølge praksis som udgangspunkt kun vilkår om tilsyn frem til to tredjedelsdatoen. Endvidere fastsættes der ifølge praksis som regel ikke vilkår efter § 57 i disse sager.

Som eksempel, hvor der blev fastsat vilkår om tilsyn ud over to tredjedelstidspunktet samt vilkår om behandling, såfremt tilsynsmyndigheden skulle finde det nødvendigt, kan følgende sag nævnes:

Den 21 årige indsatte udstod fængsel i 2 år for grov narkotikakriminalitet og tyveri. Han blev anbragt på Pension Lyng i medfør af straffuldbyrdslovens § 78, da han havde det psykisk svært i det åbne fængsel, hvor han var påbegyndt sin afsoning. Han fik det hurtigt bedre på pensionen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddelte den indsatte tilladelse til løsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 på vilkår af 2 års straffrit liv, 1 års tilsyn af kriminalforsorgen, at han - såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt - skulle undergive sig psykiatrisk behandling samt at han skulle udføre ulønnet samfundstjeneste frem til to tredjedelstid, således at han skulle udføre ½ time for hver dag, han blev løsladt før to tredjedelstid.

Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde ved afgørelsen om vilkårene om 1 års tilsyn samt psykiatrisk behandling, såfremt tilsynsmyndigheden skulle finde det nødvendigt, vægt på, at den indsatte var ung og sårbar.

6. Indberettede sager

Såfremt den pågældende ikke overholder tilsynsvilkåret og/eller fastsatte særvilkår for prøveløsladelsen, skal den afdeling af Kriminalforsorgen i Frihed, som fører tilsynet med den pågældende, indberette dette til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har mulighed for at tildele en advarsel, ændre vilkårene eller genindsætte den pågældende til udståelse af reststraffen.

Sager i det første år ordningen var i kraft:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i perioden fra den 1. april 2004 til den 31. marts 2005 kun modtaget 3 indberetninger vedrørende indsatte, som er løsladt i medfør af straffelovens § 40 a.

I det ene tilfælde blev tilsynsvilkåret indskærpet, da den pågældende 3 gange ikke var mødt op til tilsyn. Endvidere blev den pågældende, der var ophørt med den uddannelse, som dannede grundlag for løsladelsen, pålagt i samarbejde med afdelingen, at finde en anden læreplads hurtigst muligt. Den pågældende skønnedes ikke at være recidivtruet.

I det andet tilfælde ønskede pågældende at skifte uddannelsesretning på grund af et fysisk handicap (blind på det ene øje), hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen godkendte.

I det tredje tilfælde ønskede den pågældende at skifte læreplads, hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen godkendte.

Der har i det første år således ikke været sager, hvor en indsat, der var løsladt i medfør af § 40 a, er blevet genindsat til udståelse af reststraffen.

Sager i 2005:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i perioden fra den 1. januar 2005 til den 31. december 2005 modtaget 4 indberetninger vedrørende indsatte, som er løsladt i medfør af § 40 a.

I det ene tilfælde ønskede pågældende at skifte uddannelsesretning på grund af et fysisk handicap (blind på det ene øje), hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen godkendte (Denne sag er identisk med sag nr. 3 ovenfor).

I det andet tilfælde havde den pågældende en enkelt gang glemt at møde op til en tilsynssamtale, hvilket han beklagede. Direktoratet for Kriminalforsorgen foretog ikke mere i den anledning.

I det tredje tilfælde seponerede Direktoratet for Kriminalforsorgen vilkåret om antabusindtagelse, idet den pågældende var blevet gravid. Samtidig traf Direktoratet for Kriminalforsorgen afgørelse om, at tilsynsmyndigheden 2 gange om ugen skulle foretage uanmeldte hjemmebesøg med alkometertest samt føre et skærpet tilsyn med den pågældende.

I det fjerde tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen det fastsatte vilkår om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den indsatte ikke længere ønskede at gennemføre uddannelsen. Vilkåret om beskæftigelse fandtes på samme måde som vilkåret om uddannelse at kunne nedsætte recidivrisikoen.

Der har således heller ikke i 2005 været sager, hvor en indsat, der var løsladt i medfør af § 40 a, administrativt er blevet genindsat til udståelse af reststraffen.

Sager i 2006:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i perioden fra den 1. januar 2006 til den 31. december 2006 modtaget 6 indberetninger vedrørende indsatte, som er løsladt i medfør af § 40 a.

I det ene tilfælde ønskede den pågældende at få ophævet det fastsatte vilkår om samfundstjeneste. Den pågældende henviste til, at det var en stor psykisk og fysisk belastning at skulle passe samfundstjeneste sideløbende med hans almindelige arbejde henset til, at han havde været borte fra arbejdsmarkedet i 8 år, samt til at det belastede familien.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt imidlertid ikke grundlag for at ophæve vilkåret om samfundstjeneste. Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på, at der på tidspunktet for hans prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 var mere end 1 år til tidspunktet for udståelsen af to tredjedele af straffen, sammenholdt med at han på løsladelsestidspunktet ikke længere havde behov for behandling mod misbrug af euforiserende stoffer. Den pågældende, der udstod fængsel i 7 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191 og ulovlig tvang, havde under afsoningen været i behandling mod misbrug af euforiserende stoffer.

I det andet tilfælde tiltrådte Direktoratet for Kriminalforsorgen en indstilling fra Kriminalforsorgen i Frihed om at seponere vilkåret om alkoholbehandling *uden betingelser* i den sidste del af tilsynsforløbet. Den pågældende havde 16 måneder forinden fået seponeret alkoholbehandlingsvilkåret *på betingelse* af, at tilsynsmyndigheden 2 gange om ugen skulle foretage uanmeldte hjemmebesøg med alkometertest samt føre et skærpet tilsyn med den pågældende. Denne afgørelse var begrundet i, at den pågældende var gravid. Da dette var forløbet uden

problemer, fandt direktoratet som anført ingen betænkeligheder ved en seponering uden betingelser. Der resterede ca. 1 år af en samlet tilsynstid på 3 år på afgørelsestidspunktet. (Denne sag er identisk med sag nr. 3 fra 2005)

I det tredje tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen det fastsatte vilkår om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende af økonomiske grunde ikke længere ønskede at gennemføre uddannelsen. Vilkåret om beskæftigelse fandtes på samme måde som vilkåret om uddannelse at kunne nedsætte recidivrisikoen.

I et fjerde tilfælde godkendte Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den pågældende, der var løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, blandt andet på vilkår af, at han fortsatte en nærmere bestemt uddannelse, skiftede uddannelsesretning. Den nye uddannelse, der var et krav fra den pågældendes arbejdsgiver, skønnedes på samme måde som den oprindelige uddannelse at nedsætte risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet.

I de sidste to sager har Direktoratet for Kriminalforsorgen truffet bestemmelse om genindsættelse til udståelse af reststraffen.

I det ene tilfælde blev den pågældende, der under afsoningen var gået i behandling mod ludomani, løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, på vilkår af 2 års strafrit liv, 1 års tilsyn og, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det nødvendigt, at skulle undergive sig behandling mod ludomani.

Kriminalforsorgen i Frihed havde et halvt år efter løsladelsen iværksat det betingede vilkår om behandling, idet den pågældende havde oplyst, at han flere gange i tilsynsperioden havde haft tilbagefald til ludomani. Efter pålæg fra Kriminalforsorgen påbegyndte den pågældende et behandlingsforløb to gange uden at fuldføre disse, ligesom han selv oplyste, at han var faldet tilbage i spil. Kriminalforsorgen i Frihed fandt herefter ikke, at det var muligt at fastholde ham i et behandlingsforløb mod ludomani. Da han skønnedes recidivtruet, idet han havde begået sin kriminalitet (røveri) på grund af ludomani og aktuelt havde verserende sag for berigelseskriminalitet, indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at den pågældende blev genindsat til udståelse af reststraffen, hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig i.

I det andet tilfælde blev den indsatte, der blandt andet var dømt for røveri, og som under afsoningen var gået i behandling mod stofmisbrug samt var påbegyndt en uddannelse, løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 på vilkår af 2 års strafrit liv, 1 års tilsyn, at han i tilsynstiden fortsatte den påbegyndte behandling mod narkotikamisbrug, og at han i tilsynstiden fortsatte den påbegyndte uddannelse.

Den pågældende overholdt imidlertid ikke aftalerne med uddannelsesstedet, hvorfor vilkåret blev indskærpet overfor ham. På trods af dette overtrådte han fortsat vilkåret, og til sidst opgav skolen at give ham flere chancer. Han erkendte endvidere, at han var faldet tilbage i stofmisbrug, hvorfor man først forsøgte at få etableret et afdvingsophold og efterfølgende døgnbehandling, men uden held. Endvidere havde den pågældende verserende sager for tyveri og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

På denne baggrund indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at den pågældende, der skønnedes at være recidivtruet, blev genindsat til udståelse af reststraffen, hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig i.

Sager i 2007:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i perioden fra den 1. januar 2007 til den 31. december 2007 modtaget 6 indberetninger vedrørende indsatte, som er løsladt i medfør af § 40 a.

I det første tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen vilkåret om, at den pågældende skulle fortsætte en før løsladelsen påbegyndt behandling mod misbrug af narkotika (ubetinget narkovilkår), til et vilkår om at den pågældende, såfremt tilsynsmyndigheden fandt det fornødent, skulle undergive sig behandling mod misbrug af narkotika (betinget narkovilkår). Afgørelsen var navnlig begrundet i, at den pågældende - der havde overholdt alle aftaler med behandlingsstedet og kriminalforsorgen i frihed - skønnedes færdigbehandlet, og at der stadig resterede 6 måneder af tilsynsperioden, hvor det var muligt for kriminalforsorgen at kontrollere, at den pågældende ikke på ny faldt tilbage til narkotikamisbrug.

I det andet tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen det fastsatte vilkår om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende af økonomiske grunde ikke længere ønskede at gennemføre uddannelsen. Vilkåret om beskæftigelse fandtes på samme måde som vilkåret om uddannelse at kunne nedsætte recidivrisikoen.

I det tredje tilfælde forlængede Direktoratet for Kriminalforsorgen tilsynstiden og afviklingstiden for samfundstjeneste med en periode af 4 måneder, idet den pågældende var blevet sygemeldt og derfor ikke havde været i stand til at afvikle samfundstjenestetimerne indenfor den oprindeligt fastsatte afviklingstid (frem til 2/3 datoen) Tilsynstiden og afviklingstiden blev efterfølgende yderligere forlænget for en periode af 4 måneder stadig på grund af sygdom. Den pågældende blev raskmeldt i den sidste 4 måneders periode og afviklede herefter de resterende samfundstjenestetimer.

I det fjerde tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen det fastsatte vilkår om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende fandt uddannelsen for vanskelig, ligesom han ønskede at rette op på sin stramme økonomi. Vilkåret om beskæftigelse fandtes på samme måde som vilkåret om uddannelse at kunne nedsætte recidivrisikoen.

I det femte tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen ligeledes det fastsatte vilkår om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende var blevet (uberettiget) afskediget fra sin læreplads. Vilkåret om beskæftigelse fandtes på samme måde som vilkåret om uddannelse at kunne nedsætte recidivrisikoen.

I det sjette tilfælde indstillede kriminalforsorgen i frihed, at vilkåret om, at den pågældende skulle fortsætte den påbegyndte uddannelse, blev ophævet eller subsidiært seponeret under hensyn til den pågældendes helbredsmæssige forhold. Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt ikke grundlag for at ophæve vilkåret og lagde ved afgørelsen vægt på, at den pågældende kun havde været prøveløsladt i knap 2 måneder, sammenholdt med at man ved afgørelsen om prøveløsladelse havde fundet det hensigtsmæssigt, at den pågældende fortsatte sit påbegyndte uddannelsesforløb. Direktoratet tillod derimod, at uddannelsesvilkåret kunne seponeres for en periode af tre måneder med henblik på en nærmere udredning af den pågældendes helbredsforhold.

Der har således ikke i 2007 været sager, hvor dømte, der var løsladt i medfør af § 40 a, efterfølgende er blevet genindsat til udståelse af reststraffen på grund af vilkårsovertrædelse.

Sager i 2008:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i perioden fra den 1. januar 2008 til den 31. december 2008 modtaget 8 indberetninger vedrørende indsatte, som er løsladt i medfør af § 40 a.

I det første tilfælde indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at vilkåret om uddannelse blev ophævet under henvisning til den pågældendes helbredsmæssige forhold, og idet der ikke umiddelbart skønnedes at foreligge risiko for recidiv til ny kriminalitet uden dette vilkår.

Direktoratet for Kriminalforsorgen var ikke enig i, at vilkåret kunne ophæves, men tillod at vilkåret blev seponeret, således at det ikke påhvilede den pågældende at overholde vilkåret, så længe det var lægeligt dokumenteret, at den pågældende var uarbejdsdygtig på grund af sygdom. Direktoratet lagde ved afgørelsen vægt på, at uddannelsesvilkåret var pålagt i forbindelse med prøveløsladelse, idet det fandtes formålstjenligt for at begrænse risikoen for recidiv til ny kriminalitet, hvorfor vilkåret fortsat fandtes nødvendigt.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anmodede Kriminalforsorgen i Frihed om at føre et skærpet tilsyn med den pågældende i den resterende tilsynstid, herunder at Kriminalforsorgen i Frihed løbende skulle være opmærksom på, om den pågældende havde genvundet sin erhvervsevne. (Denne sag er identisk med sag nr. 6 fra 2007)

I det andet tilfælde godkendte Direktoratet for Kriminalforsorgen, at den pågældende, som var løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 2, kunne rejse til udlandet i den sidste del af tilsynstiden, og at tilsynet kunne foregå pr. telefon. Den pågældendes ønske om at rejse til udlandet var begrundet i, at han følte sig truet af personer fra det kriminelle miljø. På denne baggrund skønnedes en udlandsrejse at nedsætte risikoen for recidiv. Den pågældende havde inden afrejsen afviklet de for prøveløsladelsen fastsatte samfundstjenestetimer.

I det tredje tilfælde indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at den pågældende, som var løsladt på prøve i medfør af § 40 a, stk. 1, nr. 1 blandt andet på vilkår af at fortsætte den påbegyndte behandling mod alkoholmisbrug, i stedet for at puste i alkometer 2 faste dage om ugen fremover skulle puste i alkometer stikprøvevis. Kriminalforsorgen i Frihed havde ca. 9 måneder tidligere - efter anbefaling fra afdelingens psykiatriske konsulent - seponeret det ubetingede alkoholbehandlingsvilkår. Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig i afdelingens indstilling, idet en stikprøvevis kontrol blev anset for mere sikker end en kontrol 2 faste dage om ugen. Henset til at den pågældende var løsladt efter udståelse af en lang straf for farlig kriminalitet, meddelte direktoratet samtidig afdelingen, at spørgsmålet om seponering af det ubetingede alkoholbehandlingsvilkår burde have været forelagt for direktoratet.

I det fjerde tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen vilkåret om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende på grund af manglende ordrer var blevet opsagt fra sin læreplads. Beskæftigelse skønnedes på tilsvarende måde som uddannelse at være recidivnedsættende.

I det femte tilfælde indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at den pågældende, som var løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, blandt andet på vilkår af, at han tog ophold hos Kris Danmark, kun skulle overnatte hos Kris Danmark 3 gange om ugen i stedet for hver dag. Indstillingen var begrundet i, at den pågældende dermed ville få en blid udslusning fra Kris Danmark og dermed ville kunne vænne sig til en tilværelse på egen hånd, dog med støtte fra Kris Danmark. Efter anbefaling af Kris Danmark indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at denne ordning skulle være gældende i 6 måneder, hvorefter den pågældendes opholdssituation skulle tages op til fornyet overvejelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen tiltrådte indstillingen.

I det sjette tilfælde indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at vilkåret om uddannelse blev ophævet under henvisning til den pågældendes helbredsmæssige forhold. (Denne sag er identisk med den sag, som er nævnt som indberettet sag nr. 6 fra 2007).

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt fortsat ikke grundlag for at ophæve vilkåret, idet Direktoratet for Kriminalforsorgen ved afgørelsen om prøveløsladelse havde fundet det hen-

sigtsmæssigt, at den pågældende fortsatte sit påbegyndte uddannelsesforløb, og at der fortsat resterende ca. 5 måneder af tilsynsperioden. Direktoratet tillod derimod, at uddannelsesvilkåret kunne seponeres for en yderligere periode af 2 måneder med henblik på en nærmere udredning af den pågældendes helbredsforhold. Direktoratet for Kriminalforsorgen traf efterfølgende bestemmelse om, at uddannelsesvilkåret kunne seponeres i den resterende tilsynstid, da den pågældende stadig var for syg til at følge uddannelsen.

I det syvende tilfælde var den indsatte løsladt på prøve bl.a. på vilkår af, at han i tilsynstiden fortsatte den påbegyndte behandling mod narkotikamisbrug.

Han overholdt imidlertid ikke aftalerne med behandlingsstedet, hvorfor Direktoratet for Kriminalforsorgen skriftligt indskærpede vilkåret overfor ham. På trods af dette overtrådte han fortsat vilkåret, idet han afgav positive urinprøver. På denne baggrund indstillede Kriminalforsorgen i Frihed, at den pågældende, der skønnedes at være recidivtruet, blev genindsat til udståelse af reststraffen, hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen var enig i.

I det sidste tilfælde ændrede Direktoratet for Kriminalforsorgen vilkåret om at fortsætte den påbegyndte uddannelse til et vilkår om beskæftigelse, idet den pågældende fandt uddannelsen for vanskelig, og idet beskæftigelse på tilsvarende måde som uddannelse skønnedes at kunne nedsætte recidivrisikoen.

Der har således i 2008 kun været en enkelt sag, hvor der er truffet afgørelse om genindsættelse af en person, der er løsladt efter § 40 a.

Samlet set har der i de første ca. 5 år, hvor ”noget for noget” ordningen har været i kraft, kun været 3 sager, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen har truffet bestemmelse om genindsættelse til udståelse af reststraffen.

7. § 40 a løsladtes recidiv

For så vidt angår antallet af § 40 a løsladte, der på ny har begået kriminalitet, henvises til bilaget til denne redegørelse.

8. Delegation af kompetence

Kompetencen til at træffe afgørelse om prøveløsladelse i medfør af § 40 a ligger i Direktoratet for Kriminalforsorgen. Dette er begrundet i hensynet til at sikre en ensartet praksis. Det er dog i lov- forarbejderne forudsat, at kompetencen efter en opstartsperiode vil kunne delegeres til institutionerne.

Selvom ordningen nu har været gældende i ca. 6 år, og der har dannet sig en praksis, finder Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsat ikke, at der bør ske delegation af kompetencen til institutionerne.

Dette er begrundet i, at der til stadighed dukker nye problemstillinger op, som mest hensigtsmæssigt afklares i Direktoratet for Kriminalforsorgen, at der er forskel på, hvor mange sager der rejses af de enkelte institutioner, hvilket kan tyde på, at der endnu ikke er et fuldstændigt kendskab hos institutionerne til sagsbehandlingen og praksis, og at der stadig er tale om et forholdsvis nyt sagsområde, som har politisk bevågenhed, hvilket taler for en fortsat centralisering af kompetencen.

Den. 26. marts 2010

Marianne Hoffgaard